

Праграма асноўных мерапрыемстваў XX Мінскай міжнароднай кніжнай выставы-кірмашу

Тэма раздзельнай адукацыі не пакінула аб'якавымі нашых чытачоў. Аб гэтым сведчаць шматлікія водгукі. Меркаванні адносна мэтазгоднасці асобнага навучання хлопчыкаў і дзяўчынак разышліся.

Паходжанне каўбас губляеша ў далёкай мінуўшчыне. У кожнага народа існуе падобны прадукт харчавання. Ужо ў камедый Арыстафана «Вершнік» адным з герояў з'яўляецца каўбаснік Агоракрыт.

Выдаецца з 9 жніўня 1917 г.

Удзельнікам XX Мінскай міжнароднай кніжнай выставы-кірмашу

Дарагія сябры!
Віншую вас з адкрыццём XX Мінскай міжнароднай кніжнай выставы-кірмашу.
За мінулыя 20 гадоў гэты форум стаў не толькі адной з яркіх падзей у культурным і духоўным жыцці краіны, але і набыў шырокую вядомасць у сусветнай кніжнай супольнасці. Сёлетняя юбілейная выстава-кірмаш падводзіць своеасаблівы вынік Года кнігі, вялікай і карпатлівай работы па папулярызацыі чытання, літаратуры, мастацкага слова.
Мы сардэчна вітаем ганаровага госця форуму — Расію, а таксама ўсіх замежных удзельнікаў, якія прадставяць экспазіцыі са сваіх краін. Упэўнены, што наведвальнікі па заслугах ацэняць вашу выдавецкую прадукцыю.
Зычу арганізатарам і удзельнікам выставы плённай работы і поспеху, а яе гасцям — цікавага і запамінальнага судакранання з цудоўным светам кнігі.
Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр ЛУКАШЭНКА.

БЕЛАРУСЬ І АМУРСКАЯ ВОБЛАСЦЬ БУДУЦЬ ПАШЫРАЦЬ УСЕБАКОВАЕ ЎЗАЕМАДЗЕЙННЕ

Аб гэтым заявіў 5 лютага Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка на сустрэчы з губернатарам Амурскай вобласці Расіі Алегам Кажамякам.

Беларусь разглядае Амурскую вобласць як пляцоўку для нарошчвання супрацоўніцтва з Далёкаўсходнім рэгіёнам Расіі, падкрэсліў Прэзідэнт. «Мы хацелі б стварыць нейкую беларускую базу на вашай тэрыторыі, праз якую мы будзем супрацоўнічаць з усім Далёкаўсходнім рэгіёнам», — сказаў кіраўнік дзяржавы. Ён адзначыў, што ў гэтым рэгіёне вялікая цікавасць да беларускай прадукцыі. «Думаю, што гэта было б добрае месца для нашай эканамічнай экспансіі на Далёкі Усход», — дадаў Прэзідэнт.

Аляксандр Лукашэнка ў цэлым выказаў задавальненне тэмпамі развіцця адносін Беларусі з Амурскай вобласцю. «Няхай мы не маем мільярдыны лічыў у тавараабароце, але тыя тэмпы, якімі мы развіваемся, для нас вельмі прымальныя», — сказаў Прэзідэнт. — Не ўсё ў адносінах павінна вымярацца мільёнамі долараў, сельскагаспадарчай тэхнікай, пастаўкамі, хоць эканоміка — аснова нашых адносін, і тое, што мы стварылі на амурскай зямлі сумесныя вытворчасці, выпускаем ужо там патрэбную сёння для Далёкага Усходу тэхніку — гэта таксама важна».

Прэзідэнт падкрэсліў гатоўнасць беларускага боку ствараць сумесныя вытворчасці ў Амурскай вобласці, займацца не толькі зборкай тэхнікі, але і ўзмацняць лакалізацыю. На сумесных зборачных вытворчасцях збожжаўборачных камбайнаў, створаных з удзелам ААТ «Лідарпраграммаш» і ВА «Гомсельмаш», з беларускіх машына-камлектаў сабраны амаль 500 камбайнаў. У 2012 годзе ў Амурскай вобласці арганізавана зборка энэрганасяных трактароў з камплектачых РУП «МТЗ», у мінулым годзе ў гэты рэгіён таксама было пастаўлена 28 кар'ерных самазавалаў БелАЗ грузавымальнасцю 130 т. Кіраўнік беларускай дзяржавы не выключыў, што бакі выйдзю на будаўніцтва яшчэ некаторых сумесных вытворчасцяў.

Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што ў Беларусі вялікі вопыт работы ў сферы аграрна-вытворчага комплексу, якім краіна гатова падзяліцца з Амурскай вобласцю, асабліва ў сферы жывёлагадоўлі, селекцыі сельскагаспадарчых культур. Дарэчы, па апошнім напрамку бакі ўжо вядуць ўзаемадзейненне. Так, у 2012 годзе праведзена выпрабаванне сарту соі беларускай селекцыі, двух сарту пшаніцы, якія паказалі высокую ўраджайнасць на доследных паллях Прыамур'я.

Прэзідэнт выказаў таксама гатоўнасць па ўдзеле беларускага боку ў будаўніцтве буйных інфраструктурных аб'ектаў Амурскай вобласці. «Мы гатовы «пад ключ» працаваць у вас, канкуруючы наўраўне з усімі. Нам не трэба нейкіх дадатковых прэфэрэнцый, думаю, па якасці і цэне мы будзем аглядацца нашых канкурэнтаў», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што ў Беларусі і Амурскай вобласці шмат напрамкаў супрацоўніцтва. «Думаю, што той шлях, які мы прайшлі, значны, але гэта толькі фундамент, на якім мы гатовы развіваць нашу супрацоўніцтва», — адзначыў Прэзідэнт.

Кіраўнік дзяржавы лічыць, што старшынства Алега Кажамякі ў Савета Міжрэгіянальнай асацыяцыі эканамічнага ўзаемадзейня суб'ектаў Расійскай Федэрацыі і Далёкі Усход і Забайкалле і актыўнасць Амурскай вобласці таксама паслужаць дынамічнаму развіццю адносін.

У сваю чаргу губернатар Амурскай вобласці Олег Кажамяка пацвердзіў гатоўнасць развіваць далейшае супрацоўніцтва з Беларуссю ў сферы сельскай гаспадаркі, нарошчваюць пастаўкі беларускай тэхнікі, ствараць сэрвісныя, дылерскія цэнтры. Акрамя таго, Амурскай вобласці цікавы беларускі вопыт па развіцці малочна-тварных комплексаў. Губернатар прапанаваў беларускаму боку прыняць удзел у стварэнні «пад ключ» малочных ферм. Олег Кажамяка выказаў упэўненасць, што дынаміка, якая ёсць у адносінах з Беларуссю, будзе нарошчывацца.

СТАР 2

НА СУСТРЭЧУ З КНІГАЙ

У краме «Кнігі & кніжачкі», якая адкрылася напрыканцы мінулага года на сталічным праспекце Незалежнасці, 14, заўсёды шматлюдна. Наведнікам падабаецца багаты кніжны асартымент, утульнасць памяшкання, зручнасць і даступнасць выбару альбомаў, слоўнікаў, падручнікаў і іншых кніг. Нездарма студэнткі-трацякурніцы Мінскага дзяржаўнага эканамічнага ўніверсітэта Кацярына СІЛЬЧАНКА і Ганна БАРЫКА прыходзяць у краму ўжо не першы раз. Не заблукаць сярод выданняў мастацкай і навукова-пазнавальнай літаратуры, знайсці цікавыя аўтары ім дапамагае малады прадавец Настасся ШЫЦЬКО (на фота справа). Адно з правілаў, якое існуе ў краме, — даць наведнікам патрэбную параду ў выбары і пакупцы патрэбнай кнігі, распытаць і нават выслухаць заўвагі. І, калі неабходна, даставіць кнігу пад заказ.

Фота: Аляксандр ПЕШЧЫЦКА

25 СЦЯГОЎ, 600 УДЗЕЛЬНІКАЎ І 5 ДЗЁН

У Мінску пакажыць кнігі з усяго свету і навучаць тэхналогіі кніжнай рэстаўрацыі

Сёння ў сталіцы Беларусі, у Нацыянальным выставачным цэнтры «БелЭкспа», 20-ты раз адкрылася Мінская міжнародная кніжная выстава-кірмаш, якая будзе працаваць да 10 лютага. Гэтым разам у ёй возьмуць удзел кнігавыдаўцы з 25 краін свету: Азербайджана, Арменіі, Беларусі, Германіі, ЗША, Індыі, Ірана, Італіі, Казахстана, Кітая, Кубы, Літвы, Малдова, Польшчы, Расіі, Славакіі, Таджыкістана, Туркменістана, Турцыі, Украіны, Фінляндыі, Францыі. Упершыню на выставе будзе прадстаўлена кнігавыданне Палесціны і Сербіі. Агульнае колькасць экспанентаў — 600, з якіх 400 — беларускія удзельнікі. А ганаровым госцем на сёлетнім кірмашы стане Расія, кніжная прадукцыя якой пасляхова канкуруе з айчынай прадукцыяй на беларускім кніжным рынку. Расія другі раз становіцца ганаровым госцем мінскай кніжнай выставы. Упершыню яна займала гэты «п'едэстал» 7 гадоў таму.

Праграма, як звычайна, аб'ячае быць разнастайнай і насычанай. Прапануем увазе чытачоў падрабязны расклад мерапрыемстваў галоўнага кніжнага форуму года.

СТАР 2

БОЛЬШ ПОЗНІ ВЫХАД НА ПЕНСІЮ СТАНЕ ВЫГАДНЫМ

Летась былі ўведзены бонусы за адкладзены выхад на пенсію па ўзросце. Як паведамілі ў Міністэрстве працы і сацыяльнай абароны Беларусі, плануецца зрабіць іх яшчэ больш прывабнымі.

Як мы ўжо пісалі раней, з 1 кастрычніка 2012 года ўступіў у сілу ўказ, які прадугледжвае ўстанаўленне ўсё большых і большых прэміяў за кожны дадатковы год працы, калі чалавек дасягнуў пенсійнага ўзросту, працягвае працаваць і не атрымлівае пенсію. Сэканомленыя сродкі мяркуюцца пера-размеркаваць на карысць тых людзей, якія выйшлі на пенсію і не могуць працягнуць працоўную дзейнасць, каб зрабіць іх пенсіі больш важкімі.

Нагадаем, што часова адмова ад пенсіі — справа добраахвотная. Кожны чалавек, які дасягнуў пенсійнага ўзросту, павінен сам вырашыць, наколькі такі крок для яго прымальны і выгадны.

У Мінпрацы і сацабароны маюцца і іншыя ідэі і напраўкі, але падрабязней пра іх можна будзе даведацца пасля таго, як яны пройдуць усе стадыі ўзгаднення.

У той жа час павышэнне працоўных пенсій у краіне будзе залежаць ад тэмпаў росту заробатнай платы: будзе расці зарплата — будзе расці і пенсіі. Штокартальнага пера-разліку працоўных пенсій, які гэта было ў 2012 годзе, сёлета не плануецца. Мінулы год быў спецыфічным і не лепшым для эканомікі і насельніцтва, таму трэба было абараніць грамадзян, падняўшы ўзровень пенсійнага забеспячэння, расцудзілі ў Міністэрстве.

Святлана БУСЬКО.

«ПОСТАЦІ»

«Звязда» пад рубрыкай «Постаці» распачынае цыкл гутарак са сла-вутымі дзеячамі нацыянальнай культуры. З тымі, каго мы называем творцамі, падзвіжнікамі. Іх лёсы, іх жыццё і творчасць уяўляюць для нашых чытачоў несумненную цікавасць. Таму гэта будзе не проста журналістычны інтэрв'ю, а менавіта гутаркі. Гутаркі-партрэты, гутаркі-нарысы, у якіх тая ці іншая асоба будзе паказана ярка і рознабакова. Публікаваць такія матэрыялы мяркуюць прыкладна раз на месяц. Першае слова сёння — нашай легендарнай спявачкай, прымадон-не Беларускага дзяржаўнага музычнага тэатра Наталлі Віктарай-не Гаіда.

Фота: БЕЛТА

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

Ёўрачыноўнікі пратэстуюць супраць скарачэння сваіх заробкаў

Службоўцы штаб-кватэр еўрапейскіх інстытутаў Бруселя і Люксембурга праводзяць серыю пепар-дажных акцый пратэсту супраць маючага адбыцца скарачэння іх заробкаў. Акцыі пратэсту прымер-каваны да саміту ЕС, які пройдзе ў Бруселі 7-8 лютага для абмеркавання структуры бюджэту Еўрасаюза на 2014-2020 гады. Работнікі штаб-кватэры Савета ЕС праводзяць частковыя страйкі, у выніку чых адме-нены намераны пасадыжні еўрапейскіх структур. Работнікі двух будынкаў Еўракамісіі — «Берлемон» і «Шарлемань» — на працу выйшлі, аднак выказалі сваю нягзоду з перспектывай зніжэння заробкаў пікетамі перад гэтымі будынкамі. Дзякуючы адмове службоўцаў Еўракамісіі ад забастоўкі удалося па-збегнуць зрыву распачатай у Бруселі міжнароднай канферэнцыі па аказанні дапамогі Малі. Палярэдні саміт ЕС па праекце бюджэту на 2014-2020 гады, які адбыўся ў лістападзе мінулага года, завяршыўся прывалом: вядучыя краіны ЕС, якія ўносяць у бюджэт супольнасці больш сродкаў, чым атрымліваюць з яго дзякуючы еўрапейскаму праграмаму, запатрабавалі радыкальнага скарачэння выдаткаў ЕС у духу палітыкі бюджэтарнай дысцыпліны. Сямігадовы бюджэты план Еўрасаюза, які першалачаткова перавы-шав трыльён еўра, скараціўся спачатку да 973 млрд, а цяпер дыскусія ідзе бліжэй да 950 млрд еўра. Між тым Германія і Вялікабрытанія працягваюць лічыць такія выдаткі празмернымі.

ЧАВЕС: «ЛЮБОЎ НАРОДА МЯНЕ ЛЕЧЫЦЬ І ДАЕ СІЛЫ ДЛЯ ЖЫЦЦЯ»

У 21-ю гадавіну паўстання прэзідэнт Венесуэлы Уга Чавес, які праходзіць лячэнне на Кубе, накіраваў суайчынікам прывітальнае пасланне, якое зачытаў на мітынгу віцэ-прэзідэнт краіны Нікалас Мадурэ. «Душой і сэрцам я з вамі ў гэты Дзень нацыянальнай годнасці. Любоў народа мяне лечыць і дае сілы для жыцця», — гаворыцца ў лісце Чавеса. Ён падкрэсліў, што «народ і яго ўзброеныя сілы з'яўляюцца адзіным цэлым». «Як я шкадую, што ўпершыню фізічна адсутнічаю на радзіме з моманту паўстання ў 1992 годзе, аднак гэтага патрабуе бітва, якую мне даводзіцца вёсці дзеля поўнага выздараўлення тут, на рэвалюцыйнай і брацкай Кубе», — дадаў прэзідэнт.

ПІВА ЗМЯШЧАЕ Ў САБЕ МАЛЕКУЛУ З СУПРАЦЬРАКАВЫМІ ЎЛАСЦІВАСЦАМІ?

А-лопулінавая кіслата (гумулон) — антыбіятычнае рэчыва з шышак хмеля — надае спецыфічны прысмак піву. Яе навукоўцы збіраюцца пакласці ў аснову новай лекаў супраць дыябету і раку, піша National Post. Ра-ней ужо гаварылася пра тое, што злучэнне абараняе ад шэрагу інфекцый. А яшчэ гумулон прымісваец здольнасць зніжаць вагу.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

ЕСПЧ ВЫРАШЫЎ РАССАКРЭЦІЦЬ ЗВЕСТКІ АБ САКРЭТНЫХ ТУРМАХ ЦРУ Ў ПОЛЬШЧЫ

Еўрапейскі суд па правах чалавека пастанавіў рассакрэціць матэрыялы справы аб існаванні ў Польшчы сакрэтных турмаў ЦРУ, перадае польскае радыё The News. Такое рашэнне суд прыняў 22 студзеня ў сувязі са спра-вай грамадзяніна Саудаўскай Аравіі Абдала аль-Рахіма аль-Нашыры, які сцвярджае, што ў 2002-2003 гадах яго незаконна трымалі ў такой турме ў Польшчы. Раней польскія ўлады на-стойвалі, каб дакументы па гэтай справе, якія паступаюць з боку Варшавы ў ЕСПЧ, былі недаступныя грамадчасці. Міністр юстыцыі Польшчы Яраслаў Говін заявіў аб сваёй заклалочанасці ў сувязі з рашэннем суда, перадае польскае інфармагенцтва PAP. Паводле яго слоў, яно ўяўляе пагрозу нацыянальнай бяспецы краіны. У міністэрстве за-межных спраў таксама патлумачылі, што рассакрэчванне дакументаў перашкоджаць польскаму расследаванню справы. Акрамя таго, падобныя рашэнні ў далейшым могуць паўплываць на ступень супрацоўніцтва польскіх уладаў з ЕСПЧ, бо Варшава зможа перадаваць суду толькі тую інфармацыю, якую не баіцца апублікаваць. Адначасова з рашэннем ЕСПЧ быў апублікаваны дак-лад дабрачыннага фонду Сораса «Глобалізацыя катаван-няў» аб праграме выдаты знявольненых, якую ЦРУ ажыц-цяўляе ў 25 краінах Еўропы, 14 дзяржавах у Азіі і 13 — у Афрыцы. Улады гэтых краін затрымліваюць людзей, якіх амерыканскія спецагенты падазраюць у злчынствах, і адпраўляюць у турмы ЦРУ, дзе іх дальпейшчы і ў нека-торых выпадках катуюць. Сярод еўрапейскіх краін, якія супрацоўнічаюць з ЗША такім чынам, аказаліся Польшча, Румынія, Літва, Германія і Вялікабрытанія.

ЯКОЕ ЗНАЧЭННЕ ДЛЯ ВАС МАЕ МАСТАЦКАЕ АЗДАБЛЕННЕ КНІГІ?

Алена ТАЛОЧКА, архітэктар, маці, кіраўнік дзіцячых груп «АртДэпоСтудыі», г. Мінск:

— Я пачала збіраць дзіцячыя кнігі амаль 10 гадоў таму менавіта з-за іх шыкоўнага мастацкага афармлення. Гэта былі кнігі з ілюстрацыямі вядомага беларускага графіка Паўла Татарнікава. Цяпер я ўжо маці, і акрамя мастацкасці афармлення мяне цікавіць і паліграфічная якасць выдання. Мне хочацца адзначыць, што зараз вельмі шмат цікавых, сучасных і змесце і якасных кніг, але большасць з іх — расійскія выдавецтва... Чаму? У Беларусі вельмі шмат выдатных мастакоў-графікаў, якія прауюць з дзіцячай ілюстрацыяй: Тамара Шалест, Павел Татарнікаў, Ігар Гардзіянак ды іншыя. Не ведаю, можа, ілюстратар проста не сустраўся з дызайнерам, дызайнер з маркетологам, а маркетолог з чытачом?.. Як бы там ні было, хочацца, каб па-мастацку аздобленых беларускіх кніг стала больш.

Віталей ПЯТРОЎ, спецыяліст па маркетынгу фірмы вымяральных абсталявання, г. Віцебск:

— Для кнігі, уласна, як і для іншых тавараў, вельмі важным параметрам з'яўляецца пер-шае ўспрыманне пакупніка. Таму калі за кнігу на паліцы вока не зачпаліся, то малавера-годна, што ёй хто-небудзь зацікавіцца і купіць, а потым яшчэ і прачытае. Заўжды прыемней трымаць у руках кнігу з якаснымі каларовымі ілюстрацыямі і вокладкай. Пакуль мне не падарылі зрок твораў Амары Хаяма ў падарачным выданні, мне і чытаць яго асабліва не хацелася. Хоць і меў аналагічную кнігу ў прасценькай мяккай вокладцы.

Людміла ІВАНОВА, галоўны дызайнер паліграфічнага прадпрыемства «ПОЛПРЫНТ», г. Мінск:

— Я як прафесіянал адназначна звяртаю ўвагу на мастацкае афармленне кнігі. Але нават абывацель, які не ведае асаблівасцяў, які кніга робіцца, адназначна зверне ўвагу на прыгажосць кнігі. Таму што мастак, які працуе над ілюстрацыяй, укладвае ўсю сваю душу, эмоцыяны перажывання. Але важна, каб кніга была і зручна для чытання, каб быў добры шрыфт, добрая папера, каб была зручна навігацыя, каб было зразумела, дзе пачатак, дзе канец кнігі, дзе якія раздзелы. Акрамя таго, мы ўсе цудоўна ведаем, што ёсць кнігі, якія для таго і патрэбны, каб іх на канале пачытаць. А ёсць тыя, якія маюць відэафонную мастацкую каштоўнасць. І калі чалавек яе купляе, ён разумее, што ў метры яе чытаць не будзе. Такую кнігу прыемна паставіць на паліцу, перадаць у спад-чыну дзецям, таму што такая кніга — твор мастацтва. Сёння, на жаль, кнігі чытаць не так, як раней, усё залішнюю інтэрнэт. Але ўсё роўна, усё вернецца да таго, што добра аформленыя кнігі будуць цэнцамі, як карціны ў музеі. Тым больш што ў Беларусі ёсць вельмі магутная школа кніжнай графікі, з вялікай гісторыяй, ёсць прафесіяналы. Падрыхтавала Волга ЧАЙКОўСКАЯ.

...УСЕБАКОВАЕ

ЎЗАЕМАДЗЕЯННЕ

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

Размова з расійскай дэлегацыяй атрымалася грунтоўна і канкрэтна. Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў зацікаўленасць у развіцці ўсебаковага супрацоўніцтва з Амурскай вобласцю. Ён звярнуў асабліваю ўвагу на важнасць і эфектыўнасць рэгулярных візітаў расійскага губернатара ў Мінск. Алег Кажамыя наведвае Мінск ужо трэці раз. І, як звычайна, — з новымі цікавымі ідэямі і прапановамі да беларускай палітыцы па палітычным кааперцыі.

«Калі бачыш губернатара, які клопаціцца аб сваім рэгіёне, гэта самая вялікая гарантыя ў адносінах», — сказаў кіраўнік беларускай дзяржавы.

У час сустрэчы Прэзідэнт і губернатар не проста абмяняліся думкамі аб сітуацыі ў двухбаковых адносінах, але і выразна вызначылі перспектывы ўзаемавыгаднага супрацоўніцтва на бліжэйшы перыяд.

«Мы будзем разглядаць пытанне, каб зазімліцца там, на Амурскай зямлі, і працаваць на Далёкім Усходзе», — паўтарыў кіраўнік дзяржавы.

Беларусь і Амурская вобласць узаема цікавыя адна адной. Паколькі расійскі рэгіён актыўна развівае сельскую гаспадарку, якаясная беларуская тэхніка там вельмі дарэчы. Прычым, як расказаў першы намеснік прэм'ер-міністра Беларусі Уладзімір Сямашка, лінейны рад беларускай тэхнікі пашыраецца і з улікам кліматычных умоў Амурскай вобласці. Беларускія трактары, камбайны добра зарэкамандавалі сябе на Далёкім Усходзе.

Але калі ў мінулыя візіты размова ішла аб пастаўках і зборцы беларускай сельскагаспадарчай тэхнікі, то цяпер расійская дэлегацыя заявіла і аб неабходнасці развіцця сэрвісных і дылерскіх цэнтраў. Па словах Алега Кажамыя, расійцы маюць намер нарасціць закупкі беларускай тэхнікі, нягледзячы на існуючую канкурэнцыю, асабліва пры умове арганізацыі яе сэрвіснага абслугоўвання.

Аляксандр Лукашэнка паабяцаў, што беларускі бок дапаможа з наладжаннем сэрвісу, а таксама з навучаннем спецыялістаў.

Губернатар Амурскай вобласці падкрэсліў: «Пастаўкі з Беларусі выгадныя для нас». Ён таксама сказаў аб тым, што Далёкі Усход — ёмісты рынак горнай тэхнікі, таму ў сістэме нетрактарыстання таксама ёсць вялікія перспектывы.

Адным з напрамкаў, у якім Амурскай вобласці спатрэбіцца беларускі вопыт, з'яўляецца будаўніцтва новых сельгаспаб'ектаў. У прыватнасці, размова ішла аб тым, каб беларусы дапамаглі расіянам з узвядзеннем збожжатак, малочна-тварочных комплексаў розных тыпаў і іх комплектаваннем, а таксама будаўніцтвам аграгарадкоў. Як падкрэсліў Прэзідэнт, спачатку беларускія спецыялісты могуць ажыццявіць адзін такі плытны праект, а потым з улікам ужо існуючага вопыту будаваць рухадца далей.

Ішчэ адна тэма перспектывага супрацоўніцтва, якая абмяркоўвалася на сустрэчы, — лясанарыўшчыца ў Амурскай вобласці з удзелам беларускага боку. Расійскі губернатар запрасіў беларускія кампаніі для работы ў гэтай сферы. Прэзідэнт Беларусі даручыў прапрацаваць гэта пытанне.

«Мы — супрэжны партнёры. Тое, аб чым дамовіліся, зробім», — запэўніў Аляксандр Лукашэнка па выніках размовы. У сваю чаргу Алег Кажамыя выказаў надзею, што супрацоўніцтва Беларусі і Амурскай вобласці ў далейшым будзе толькі пашырацца за кошт новых праектаў.

Праз-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Погляд

ЯКІЯ ПРАВЫ ЧАЛАВЕКА ІГНАРУЕ ЗАХАД?

У сучасным свеце пра-сваюenne дэмакратыі і правае чалавека стала фактычна асновай знешнепалітычнай стратэгіі Злучаных Штатаў Амерыкі, а таксама «каньком» у дыпламатыі многіх дзяржаў Еўрасаюза. Аднак рэалізацыя гэтай лініі з боку краін Захаду сёння становіцца як ніколі выбарчай.

Справа тут, вядома, перш за ўсё ў прасла-вутых «дэяных стандартах», звязаных з тым, што «цывілізаваныя дзяржавы» прывыклі валодаць манополіяй на ацэнку сітуацыі з правамі чалавека, а уласныя праблемы прымяшчаюць, замоўчваюць або папросту не заўважаюць. Чарговым пацвярджэннем гэтай увогуле добра вядомай ісціны стаў даклад, апублікаваны Міністэрствам замежных спраў Беларусі 4 лютага 2013 г. Гэты грунтоўны дакумент быў падрыхтаваны на падставе інфармацыі беларускіх дыпламатычных прадстаўніцтваў, СМІ, а таксама адкрытых крыніц. І хоць мэтаі яго было не поўнае ўяўленне аб сітуацыі з правамі чалавека ў разгляданых краінах, а толькі зварот увагі аўдыторыі на самыя рэзанансныя факты парушэнняў праваў чалавека ў 2012 годзе, у цэлым карціна, якая фарміруецца пасля яго прачтання, наводзіць на некаторыя сістэмныя высновы.

Характэрнымі з'яўляюцца прыклады па-рушэнняў праваў на мірны сход і свабоднае выказванне думкі ў ЗША: жорсткі разгон акцыі пратэсту ў рамках краіны «Захапі Уол-стрыт!» у студзені 2012 года ў Оклендзе і такі ж — пазней у Нью-Ёрку, затрыманне удзельнікаў акцыі пратэсту супраць прая-ждзення саміту НАТО ў Чыкага ў маі. Падоб-ныя індывідуальныя адзначаны таксама ў Вялікабрытаніі, Францыі, Германіі. Прычым усюды сілы правапарадку ўжываюць не толькі дубіні, але і спёктацыйны газ, а з'яўляюцца — і гумовыя кулі. Да гэтага можна дадаць, напрыклад, крымінальнае пераследванне Джуліяна Асанжа, вельмі спецыфічную арганізацыю электараль-най сістэмы ў тых жа ЗША, якая, верагодна, можа прэтэндаваць на званне самай непрыз-рытай у свеце, і шмат чаго яшчэ.

Адным словам, даклад, падрыхтаваны беларускім МЗС, яшчэ раз пацвярджае, што ЗША і іх саюзнікі выносяць вердыкт аб па-рушэнні або захаванні праваў чалавека ў той ці іншай краіне ў залежнасці ад сваіх мэт і задач на міжнароднай арэне (знакамітае «Самоса — нягоднік, але гэта наш нягоднік»).

Паліцэйскія выявы ўдзельніка маршу ў Нью-Ёрку 24 верасня 2011 года. 1 кастрычніка 2011 года паліцыя арыштавала больш за 700 дэманстрантаў, удзельнікаў руху «Захапі Уол-стрыт!», якія запэўнілі прасягну частку, каб перасячы Бруклінскі мост. (AP Photo/Tina Fineberg.)

Але само міжнароднае права забараняе дыскрымінацыю праваў чалавека, абвясчае іх непадзельнасцю, узаемазалежнасцю і ўзаемаз-вязанасцю. Менавіта пра гэта казалі удзельнікі Форуму ААН у Дэкарацыі тысячагоддзя: «Прынцыпы непадзельнасці, узаемаза-лежнасці і ўзаемазвязанасці ўсіх праваў чалавека неаднаразова пацвярджаліся на словах. Тым не менш, на практыцы адвадца перавага грамадзянскім і палітычным правам у параўнанні з эканамічнымі, сацыяль-нымі і культурнымі правамі, што часта наносіць шкоду абодвум комплексам праваў». У рамках гэтай прынцыповай устаноўкі Форум заклікаў улады «не апраўдваць грабаванне да аднаго комплексу праваў у параўнанні з

іншым, а забяспечваць, каб усе індывідуаль-ныя і калектывныя правы чалавека гаранта-валіся ў рамках дзейнасці ў галіне ўстойліва-га развіцця, інвестыцый і гандлю».

Але, мяркуючы па ўсім, нягледзячы на гэ-тыя заклікі, сёння сацыяльныя і эканамічныя правы мала турбуюць улады краін Захаду і фінансава-прамысловыя карпарацыі, якія стаяць за імі.

Вельмі паказальным у гэтым плане з'яў-ляецца становішча ў свеце такога прызнанага ААН права, як права на развіццё. Абвешчанае яшчэ ў 1969 годзе ў Дэкарацыі сацыяльнага прагрэсу і развіцця, права народаў на развіццё і грамадзян на ўдзел у развіцці да 1980-х гадоў было прызнана ў якасці неад'емнага. У азна-менаванні гэтага ў 1986 годзе рэзалюцыяй Генеральнай Асамблеі ААН была прынята Дэкарацыя аб праве на развіццё (адгавда-це, якія краіны галасавалі супраць гэтага дакумента). Яна абвясціла, што «права на развіццё з'яўляецца неад'емным правам чалавека, згодна з якім кожны чалавек і ўсе народы маюць права ўдзельнічаць у такім эканамічным, сацыяльным, культурным і палітычным развіцці, пры якім могуць быць цалкам ажыццяўлены ўсе правы чалавека і асноўныя свабоды, а таксама садзейнічаць яму і карыстацца яго дарбатома».

Артыкул 3 Дэкарацыі падкрэсліваў, што менавіта дзяржавы нясуць асноўную адказнасць за стварэнне нацыянальных і міжнародных умоў, спрыяльных для ажыц-цяўлення права на развіццё, і абавязваю дзяржавы ажыццяўляць свае правы і вы-конваць свае абавязкі такім чынам, каб са-здзейнічаць усталяванню новага міжнарод-нага эканамічнага парадку, заснаванага на суверэннай роўнасці, узаемазалежнасці, узаемай зацікаўленасці супрацоўніцтва паміж усімі дзяржавамі, а таксама заахочваюць захаванне і ажыццяўленне праваў чалавека.

З тых часоў свеце перажыў распад СССР і глабальнае дамінаванне адной звышдзяр-жавы — ЗША. І ў выніку гэтай звышдзяржа-ва, якая абвясціла сваёй асноўнай мэтай у знешняй палітыцы абарону праваў чалаве-ка, свабоды і дэмакратыі і ажыццяўляе пад гэтымі лозунгамі рабаванне па ўсім свеце, адмаўляе сваім грамадзянам у праве на тое, каб пратэставаць супраць гэтай жхлівай крывадушнасці. Вось такая іронія лёсу.

Юрыі ЦАРЫК, палітычны аналітык, кіраўнік Беларускай групы развіцця.

ПРОЕКТНАЯ ДЕКЛАРАЦИЯ на встроенные помещения административно-общественного назначения в составе объекта «Многоквартирный жилой дом со встроенными помещениями административно-общественного назначения по ул. Руссиянова (22 по детальному плану)»

Коммунальное унитарное предприятие «Управление капитального строительства администрации Первомайского района г. Минска» информирует физических и юридических лиц о создании объекта долевого строительства:

Информация о застройщике: Коммунальное унитарное предприятие «Управление капитального строительства администрации Первомайского района г. Минска».

Зарегистрировано решением Минского городского исполнительного комитета от 15 октября 2004 г. № 2122 в Едином государственном регистре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей за № 190572712.

Адрес: 220012, г. Минск, пер. Калининградский, 17, тел./факс 2873736. Режим работы: понедельник — четверг с 8.45 до 18.00, пятница с 8.45 до 16.45, обед с 13.00 до 14.00.

Объект долевого строительства: «Многоквартирный жилой дом со встроенными помещениями административно-общественного назначения по ул. Руссиянова (22 по детальному плану)».

Жилой дом односекционный, 19-этажный, серии М-111-90. Административная часть: количество нежилых помещений, встроенных на первом этаже жилого дома, — 4 группы, 1 (первая) группа помещений для товарищества собственников, 3 (три) группы административных помещений.

Для заключения договоров долевого строительства предоставляются:

- помещение административного назначения № 1 общей площадью 125,0 кв. м. Стоимостью 1 кв. м — 15 557 680 рублей;
- помещение административного назначения № 2 общей площадью 127,59 кв. м. Стоимостью 1 кв. м — 15 539 310 рублей.
Шаговая доступность до станции метро «Уручье». Хорошее транспортное обслуживание со стороны ул. Руссиянова, ул. Шугаева. Обеспечено функционирование каждого встроенного помещения за счет отдельной входной группы. Имеется возможность разместить рекламу на фасаде здания. Для встроенных помещений предусмотрены парковочные места.

Начало строительства многоквартирного жилого дома — 28.02.2012 г., окончание — 20.06.2013 г.

- Застройщиком получены:
- решение на строительство Минского городского исполнительного комитета «О предоставлении земельного участка и разрешении строительства» от 10.11.2011 г. № 3304;
- свидетельства (удостоверения) о государственной регистрации создания земельных участков и возникновения права временного пользования на них № 500/753-4012, № 500/753-4013, № 500/753-4014 от 07.12.2011 г.;
- заключение ДРУП «Госстройэкспертиза по г. Минску» № 724-60/11 от 26.08.2011 г. № 991-60/11 от 17.11.2011 г.

Условия ознакомления застройщиком дольщиков с объектом долевого строительства и ходом работ по его строительству по адресу: пер. Калининградский, 17, по согласованию с Застройщиком.

ДЗЯРЖУЗНАГОРОД УДАСТОЕНЫ РАБОТНІКІ АПК, БУДАЎНІЧАЙ ГАЛІНЫ, ЖУРНАЛІСТЫ, СФЕРЫ АДУКАЦЫІ І КУЛЬТУРЫ

За шматгадовую плённую працу, узорнае выкананне службовых абавязкаў, значны асабісты ўклад у дасягненне высокіх вытворчых паказчыкаў у сельскай гаспадарцы, заслугі ў развіцці будаўнічай галіны, сферы тэхнічнай інвентарызацыі аб'ектаў нерухомай маёмасці, беларускай журналістыкі і айчынай літаратуры, сістэмы адукацыі і культуры Прэзідэнт Беларусі адзначае дзяржаўнымі ўзнагародамі заслужаных людзей краіны. Адапаведны ўказ Аляксандра Лукашэнка падпісаў 4 лютага.

Ордэна Айчыны III ступені ўдасцеены дырэктар ААТ «Мурава» Пружанскага раёна Пётр Білецкі і старшыня Бялыніцкага сельскагаспадарчага вытворчага кааператыва «Калгас «Радзіма» Аляксандр Лапацэнтаў.

Ордэнам Пашаны ўзнагароджаны старшыня Магілёўскага райвыканкама Дзмітрый Гобарыў, старшыня Круглянскага райвыканкама Анатоль Дудцо,

трактарыст-машыніст сельскагаспадарчага прыватнага ўнітарнага прадпрыемства «АСБ Першая вясна» Уздзенскага раёна Міхал Жук, дырэктар ААТ «Александр-Агра» Камянецкага раёна Алег Казакевіч. Гэтай высокай узнагароды ўдасцеены таксама трактарыст-машыніст СВК «Колхоз «Нива» Кіраўскага раёна Аляксандр Петранкоў, дырэктар ўнітарнага камунальнага сельскагаспадарчага прадпрыемства «Саўгас «Дабраволі» Клічэўскага раёна Алег Портнік, старшыня СВК «Чырвоны баец» Кіраўскага раёна Аляксандр Серакоў, токар СВК «Агракамбінат Сноў» Нясвіжскага раёна Вячаслаў Шарпа.

Ордэнам Францыска Скарыны адзначаны генеральны дырэктар Гомельскага дзяржаўнага цырка Якаў Лабовіч.

Медальмі Францыска Скарыны і «За працоўныя заслугі» ўзнагароджаны работнікі аграпрамысловага комплексу краіны, аховы здароўя, адукацыі, культуры, журналістыкі і іншых сфер.

Ганаровае званне заслужанага

артыста Рэспублікі Беларусь прысвоена артыстам балета (сапістам) — вядучым майстрам сцэны Нацыянальнага акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета Антону Краўчанку, Ірыне і Алегу Яромкіным, а таксама вядучаму майстру сцэны Магілёўскага абласнога тэатра драмы і камедыі імя В.І. Дуіна-Марцінкевіча (г. Бабруйск) Аляксандру Парфанювчу.

Ганаровае званне заслужанага работніка сельскай гаспадаркі, намесніку старшын Мінскага аблвыканкама Анатолію Мірчуку — заслужанага будаўніка Беларусі.

Праз-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

БЮДЖЭТНАЯ СУБСІДЫЯ НА... ЗВЫШНАРМАТЫЎНЫЯ СТРАТЫ

Свае памылкі ў працы асобным кіраўнікам хочацца аплациць за кошт дзяржавы, а ў канчатковым выніку — за кошт спажываўца. Такую выснову зрабіў Камітэт дзяржаўнага кантролю Гродзенскай вобласці па выніках правёркі Шучунскага раённага прадпрыемства жылёва-камунальнай гаспадаркі.

Рэаліі такія, што ёсць аб'ёмы вытворчасці цыпла, але ёсць і яго страты ў цеплавых сетках. Управленнем жылёва-камунальнай гаспадаркі Гродзенскага аблвыканкама былі зацверджаны і ўзгоднены з абласным упраўленнем наглядзе за рацыянальным выкарыстаннем паліўна-энергетычных рэсурсаў нормы гэтых страт. Аднак на Шучунскай РУП ЖКГ у вызначаныя нормы не ўключаліся. А звышнарматыўныя страты (на агульную суму 2785,5 мільёна рублёў) былі неабгрунтавана адрэсены на сабекошт вытворчасці і рэалізацыі цеплавой энергіі. Што пачынаючы са сабой незаконнае атрыманне прадпрыемствам з раённага бюджэту субсідый на фінансаванне часткі расходу па аказанні жылёва-камунальных паслуг насельніцтву, у тым ліку і па цеплазабеспячэнні. Увогуле за 2011-ы і дзевяць месяцаў мінулага года незаконнае субсідаванне складала 2040,7 мільёна рублёў.

Альбо такое парушэнне. Замест старых пракладва-юцца трубы сучаснага тыпу з энергаэфектыўных матэрыялаў, іх кошт аплачваецца з абласнога бюджэту — 813 мільёнаў рублёў. Аднак кошт работ і затрат па замене сетак цеплазабеспячэння неабгрунтавана адносіцца на сабекошт камунальных паслуг. У выніку прадпрыемства незаконна атрымала з раённага бюджэту субсідый на 579 мільёнаў рублёў.

Акрамя таго, у трэцім квартале мінулага года не-рацыянальна выкарыстоўваліся паліўна-энергетычныя рэсурсы: звышнарматыўны расход электрычнай энергіі склаў 146 тысяч Квт.г на суму 132,2 мільёна рублёў.

Цяпер прымаюцца меры па выяўленых парушэннях. Паводле інфармацыі фінансаванага аддзела Шучунскага райвыканкама, прадпрыемству ЖКГ з прычыны незаконнага атрымання бюджэтных субсідый зменшана фінансаванне на суму 2,3 мільярда рублёў.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

На кніжнай выставе ў гасці запрашае «Адукацыйны квартал»

На XX Мінскай міжнароднай кніжнай выставе-кірмашы ўпершыню адбудзецца прэзентацыя адзінай прасторы сістэмы адукацыі Беларусі — павільёна «Адукацыйны квартал».

«Адукацыйны квартал» прадставіць увазе наведнікаў выставы апошняе кніжнае навінікі, выпушчаныя летас выдавецтвамі «Адукацыя і выхаванне» і «Пачатковая школа», а таксама выдавецкімі цэнтрамі вышэйшых навуковых устаноў, Нацыянальнага інстытута адукацыі, Рэспубліканскага інстытута вышэйшай школы і Рэспубліканскага інстытута прафесійнай адукацыі. Свае кніжныя выданні прадставіць і часопіс для педагогаў дашкольных устаноў «Палеска».

Таксама выдавецтва «Адукацыя і выхаванне» плануе прэзентаваць у рамках выставы свае распрацоўкі, прысвечаныя новым магчымасцям атрымання ведаў з дапамогай інфармацыйных тэхналогій. А Рэспубліканскі інстытут прафесійнай адукацыі арганізуе праяздзенне прэзентацыі «Сучасныя сродкі навучання ў прафесійнай адукацыі», у рамках якой будучы прадман-страваны навішчыя падручнікі і мультымедыійныя распрацоўкі па прафесіях «тышкоўшчык», «токарь» і «повар».

Кожны наведнік выставы-кірмашу зможа знайсці патрэбны падручнік, вучэбны дапаможнік, а таксама ўзяць удзел у абмеркаванні новых падручнікаў па розных прадметах.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Работнікі Сакратарыята Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь выказваюць глыбокае спачуванне галоўнаму спецыялісту аддзела па забеспячэнні дзейнасці Пастаяннай камісіі Палаты прадстаўнікоў па правах чалавека, нацыянальных адносін і сродках масавай інфармацыі Міхасёнак Марыне Мікалаеўне ў сувязі з напатакшым яе вялікім горам — заўчаснай смерцю БАЦЬКІ.

ПРАГРАМА АСНОЎНЫХ МЕРАПРЫЕМСТВАЎ XX Мінскай міжнароднай кніжнай выставы-кірмашу

Table with columns: Час, Мерапрыемства, Месяца. It lists various events and exhibitions from February 6th to February 10th, including book presentations, conferences, and exhibitions.

БДУ РОБІЦЬ СТАЎКУ НА ПЛАТНЮЮ ФОРМУ НАВУЧАННЯ?

Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт заявіў аб павелічэнні ў гэтым годзе плана набору абітурыентаў на першы курс. Так, на дзённую бюджэтную форму навучання ў 2013 плануецца прыняць 2048 студэнтаў (у 2012 годзе былі прыняты 2024), з іх на прыродазнаўча-навуковыя спецыяльнасці — 1273 чалавекі (у 2012 годзе было 1251), а на сацыяльна-эканамічныя і гуманітарныя спецыяльнасці — 775 (у 2012 годзе — 772).

На платную дзённую форму навучання ў БДУ збіраюцца прыняць 2514 чалавек (у 2012 годзе былі прыняты 2107) і на платную завочную — 1931 (у 2012 годзе — 1689).

Павелічэнне лічбаў прыёму ў БДУ тлумачаць адкрыццём шэрагу новых прыродазнаўча-навуковых спецыяльнасцяў, пералік якіх разглядаецца зараз у Міністэрстве адукацыі. Разам з тым у БДУ скароціцца план набору на ваенны факультэт: падрыхтоўка будзе ажыццяўляцца толькі па чатырох спецыяльнасцях і напрамках: «радыяцыйная, хімічная і біялагічная ахова», «геаінфармацыйныя сістэмы ваеннага прызначэння», «прыкладная крыптаграфія» і «юрисконсультацкая работа ў ваеннай сферы». У 2012 годзе набор вёўся па 7 спецыяльнасцях і напрамках. Адной з асаблівасцяў будучай прыёмнай кампаніі стане павелічэнне прыёму на скарачаную форму навучання выпускнікоў устаноў сярэдняй спецыяльнай адукацыі. Прыём такіх абітурыентаў будзе ажыццяўляцца ў БДУ па васьмі спецыяльнасцях (летас іх было ўсяго тры).

Надзея **НИКАЛАЕВА**.

ПРАЧЫТАЛА ЗА ГОД 320 КНІГ!

У Шумлінскай раённай бібліятэцы нядаўна высветлілі, што адна з наведніц летас узяла пачытаць 320 кніг. Па выніках мінулага года, чытачка, мясцовае жыхарка Валяціна Цітаўна Мацвеева — у «топавым» спісе дзесяці наведнікаў бібліятэкі, якія найбольш чытаюць. Паводле інфармацый бібліятэкараў, летас, у Год Кнігі, жанчына ўзяла ў чытальнай зале і на абанемце па 160 кніг.

Не забылі ў бібліятэцы вызначыць і тройку прызёраў — дзяцей, якія часцей за равеснікаў прыходзілі ў бібліятэку.

Паводле слоў Л. Грыгор'евай, загадчыцы аддзела абслугоўвання і інфарматызацыі Цэнтральнай раённай бібліятэкі, у Год Кнігі ўсяго выдалі больш як 42,3 тысячы кніг, у тым ліку больш як 3,7 тысячы — беларускамоўных. Чытачоў у раёне ў ліку іншага абслугоўваюць у бібліёбусе. А знаходзячыся на лянчэні ў мясцовай бальніцы, можна скарыстацца паслугамі бібліятэчнага пункта.

Аляксандр **ПУКШАНСКІ**.

САЦЫЯЛЬНАЯ ГАСЦЁЎНА

У Мастоках адкрылася першая на Гродзеншчыне сацыяльная гасцёўня для дапамогі тым, хто трапіў у цяжкае жыццёвае становішча.

Гэты пакой атрымаў «прапіска» на базе аддзялення сацыяльнай адаптацыі і рэабілітацыі цэнтра сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва Мастоўскага раёна па ініцыятыве яго дырэктара Марыны Давыдзік, якую падтрымалі мясцовыя ўлады і прадпрыемствы. За сродкі раённага бюджэту гэты, так бы мовіць, «крызнісны» прываткал (дзесцідзённае пражыванне там можа быць прадоўжана на аб'ектывных прычынах) абсталююць самым неабходным, у тым ліку пральнай машынай і тэлевізарам.

Акрамя таго, створылі салон «Міласэрнасць», дзе можна атрымаць гуманітарную дапамогу, і пункт пракату тэхнічных сродкаў сацыяльнай рэабілітацыі, якія прадастаўляюцца бясплатна.

Барыс **ПРАКОПЧЫК**.

«НЕЗНАЁМКА»: У МАСКВЕ І ВІЦЕБСКУ

Пры падтрымцы Пасольства Рэспублікі Беларусь у Расіі ў Віцебску і ў Маскве адначасова прадастаўляецца міжнародная выстава фларыстычнага калажа «Незнаёмка».

— Выстава «Незнаёмка» незвычайная па фармаце. Упершыню яна будзе праходзіць на дзвюх пляцоўках адначасова: у Віцебскім абласным мастацкім музеі і ў Маскве — у галерэі фларыстычнага калажа. З пачаткам вясны экспазіцыя віцебскай выставы папоўніць маскоўскую, — расказалі ў Віцебскім абласным краязнаўчым музеі. — Міжнародная выстава фларыстычнага калажа «Незнаёмка» прымеркаваная да Дня святога Валяціна і Міжнароднага жаночага дня. Праект ажыццяўляецца ў Маскве з 2008 года і ўжо мае свае багатыя традыцыі. Асноўная мэта выставы — прадстаўленне глядачам разам з ужо вядомымі новым аўтураў фларыстычнага калажа, а таксама дэманстрацыя навінак у розных тэхніках выканання, у большасці якіх выкарыстоўваецца намалеваная аснова.

Аляксандр **ПУКШАНСКІ**.

ЦЯПЕР СВАЕ ПНЕЎМАТЫЧНЫЯ «ЦАЦКІ» НЕ СКОРА ПАБАЧАЦЬ?..

Калі ў краме па сталічнай вуліцы Шабаны спрацавала кнопка трывожнай сігналізацыі, на ўказаны адрас былі зарыентаваны ўсе міліцэйскія нарады, што знаходзіліся паблізу, туды ж была следча-аператыўная група. Прыбыўшы, праваахоўнікі затрымалі двух маладых людзей, у руках якіх былі... аўтамат і пісталет.

Паводле інфармацыі з Заводскага РУУС станіцы, падчас разбору высветлілася, што, пасля ўжывання алкаголю ў кафэтэрыі крамы, адзін з прысутных грамадзян надумаў набыць бутэльку каньяку. Аднак грошай на пакупку не хопіла, і тады хлопцэў дастаў з-пад курты прадмет, падобны да аўтамата, і пачаў пагражаць прадаўцу і ахоўніку крамы. Другі маладзёў падтрымаў сябра, дастаўшы нешта нахштальт пісталета. Як было ўстаноўлена, зламанымі пагражалі работнікам гандлёвага аб'екта пнеўматычнай зброяй, выкананай пад аўтамат Калашнікава і пісталет «Берэта». Затрыманыя сівярджалі, што гэты толькі цацкі, прызначаныя для гульні ў страйкбол. Цяпер у дачыненні да падазраваных у здзяйсненні асабліва злоснага хуліганства заведзена крмінальная справа.

Сяргей **РАСОЛЬКА**.

ЗАМЕЖНІКІ БЯРУЦЬ ПРЫКЛАД З БЕЛАРУСАЎ?..

За мінулы год супрацоўнікі сталічнай ДАІ за кіраванне транспартнымі сродкамі ў нецвярозым стане затрымалі 248 замежных грамадзян.

Як расказаў начальнік упраўлення па грамадзянстве і міграцыі ГУУС Мінгарвыканкама Ігар Дарашчонак, да 95 парушальнікаў прыняты меры прымусу (высылка, дэпартацыя або закрыццё ўезду ў Беларусь). У дачыненні да 114 замежнікаў вынесены заключэнні аб мэтазгоднасці далейшага знаходжання ў краіне. Для прыняцця рашэння 39 матэрыялаў накіраваны ў іншыя падраздзяленні грамадзянства і міграцыі рэспублікі.

«Мінск—Навіны».

АДДЗЯЧЫЛА ЗА ГАСЦІННАСЦЬ...

Супрацоўнікі Першамайскага РУУС сталіцы па падазрэнні ў крадзяжы ў 72-гадовага пенсіянера затрымалі 30-гадовую раней судзімую жыхарку Дзяржынскага раёна. Пасля сумеснага ўжывання алкаголю тая пазбавіла мужчыну 1,3 мільёна рублёў.

— Каля года гэтая жанчына пражыла ў кватэры ў пенсіянера па вуліцы Валгаградскай, пакуль не сустрэла мужчыну, маладзёжышага па ўзросце, да таго ж з родных месцаў. І вырашыла сябе, — распавяла «Звяздзе» прэс-афіцэр Першамайскага РУУС г. Мінска Вольга Куцко. — Праз чатыры месяцы жанчына зноў прыехала да пенсіянера — каб забраць рэчы, што засталіся ў кватэры. Сустрэчу вырашылі адзначыць. Пасля гэта гаспадар захмялеў і заснуў. А госяця тым часам, зазірнушы ў шафу, дзе заховаліся грошы, «прыбрала» адтуль 1,3 мільёна рублёў. Калі пенсіянер прачнуўся і выявіў прапажу, ён звярнуўся ў міліцыю. Падзроную цягам сутак затрымалі ў Дзяржынску. Праўда, скрадзеныя грошы яна ўжо паспела зракавацца на спіртныя напой. Затрыманую змясцілі ў ізалятар часовага ўтрымання. Заведзена крмінальная справа, праводзіцца расследаванне.

Сяргей **РАСОЛЬКА**.

ЗА ЯКІЯ ГРОШЫ ПАБУДАВАЎ КАТЭДЖ?

У Оршы супрацоўнікі падатковай спыталі аб гэтым у індывідуальнага прадпрымальніка.

— Пры праверцы адпаведнасці расходаў атрыманым даходам па падазранай дэкларацыі аб даходах і маёмасці фізічнай асобай устаноўлена перавышэнне выдаткаў на суму 27,2 мільёна рублёў пры будаўніцтве катэджа, — паведамаў у інспекцыі. — Гэтаму чалавеку прад'явілі падаходны падатак у суме 3,5 мільёна рублёў. Адным з прыярэтных напрамкаў па выяўленні даходаў, якія хаваліся фізічнымі асобамі ад падаткаабкладання, з'яўляюцца кантрольныя мерапрыемствы ў дачыненні да грамадзян, зарэгістраваных у якасці індывідуальных прадпрымальнікаў. У 2012 годзе ў гэтай катэгорыі плацельшчыкаў запатрабавана 11 дэкларацый аб даходах і маёмасці. У выніку аналізу панесеных выдаткаў і атрыманых даходаў дадаткова налічана 36,9 мільёна рублёў падаходнага падатку.

Акрамя таго, праводзіліся кантрольныя мерапрыемствы ў дачыненні да грамадзян, якія з'яўляюцца заснавальнікамі і кіраўнікамі прадпрыемстваў. У іх былі запатрабаваны дзве дэкларацыі. Памер перавышэння выдаткаў, накіраваных на набывццё дарагой маёмасці (кватэры, аўта транспарт) над атрыманымі даходамі склаў 25 мільёнаў рублёў.

Аляксандр **ПУКШАНСКІ**.

■ Ёсць пытанне

ДЗЯЎЧЫНКІ — НА ПРАВА, ХЛОПЧЫКІ — НА ЛЕВА?

або Ці павялічыцца ў Беларусі колькасць жаночых гімназій?

Тэма раздзельнай адукацыі не пакінула аб'якавымі нашых чытачоў. Аб гэтым сведчаць водгукі, якія прыйшлі на публікацыю «Выходзіць замуж трэба па каханні» («Звязда» за 23 студзеня). Аперэджваючы сітуацыю, скажу, што меркаванні адносна мэтазгоднасці асобнага навучання хлопчыкаў і дзяўчынак разыхліся.

Нагадаем пазіцыю дырэктара Жодзінскай жаночай гімназіі Людмілы ТАЛМАЧОВАЙ:

«Навучанне ў раздзельных школах лічыцца прэстыжным у Еўропе і Амерыцы. Вельмі шмат жаночых гімназій і ў краінах постсавецкай прасторы, а ў Беларусі толькі адна...» «У раздзельнай адукацыі шмат «плюсоў». Не сакрэт, што стыль выкладання для дзяўчынак і хлопчыкаў павінен быць розны. Гэта звязана з асаблівасцямі ўспрыняцця. Напрыклад, на ўроках фізікі нам, дзяўчынкам, трэба спачатку патлумачыць, а пасля паказаць. А хлопчыкам — наадварот. У звычайных школах педагогі, як правіла, робяць стаўку на хлопчыкаў. Таму тую ж фізіку пасляхова засвойваюць толькі дзяўчынкі з мужчынскім складам розуму. Мы ж робім акцэнт менавіта на фізіялагічных і эмацыйных асаблівасцях дзяўчат. І гэта дае свой вынік». «За 21 год існавання жаночай гімназіі мы выкавалі ажно 14 стэпендэнтаў спецыяльнага Прэзідэнцкага фонду. Штогод больш за 90% нашых выпускніц паступаюць у самыя прэстыжныя ВНУ. Лічым гэта заслугай раздзельнай адукацыі». «Калі стваралася гімназія, быў невядомы перакош. Гімназістак больш рыхтавалі да сямейнага жыцця. У апошнія гады мы крывы змянілі канцэпцыю жаночай адукацыі, зрабілі большы ўпор на інтэлект. Цяпер выхоўваем не толькі добрых жонак і ахвярных маці, але і высокаінтэлектуальных дзяўчат. Дзяўчына, якая выйшла з гімназіі, павінна быць самадэстатковай».

А вось што думаюць наконкрэтную раздзельнай адукацыі нашы чытачы: «Вельмі шкада, што на ўсю Беларусь толькі адна такса гімназія... — піша k12034. — Я думаю, шмат бацькоў па ўсёй краіне аддавалі б сваіх хлопчыкаў-дзяўчынак на раздзельнае навучанне».

Ксенія Кірылаўна ХАЧАТРАНЦ, прафесар, выкладчык ВНУ з амаль 50-гадовым стажам,

у сваю чаргу, заклікае «не спяшацца ламаць адукацыю па гендарнай прыкмеце». Яна лічыць, што «раздзельная форма навучання ў школах магла б садзейнічаць запавольванню развіцця і зніжэнню паспяховаці школьнікаў». Каб не быць галаслоўнай, прыводзіць вытрымку з артыкула з расійскага часопіса «Новости образования» за ліпень 2009 года: «...якога-небудзь станючага педагогічнага сансу ў раздзельным навучанні быць не можа. Перш за ўсё, звязана гэта з тым, што школа не толькі і нават не столькі адукацыйная ўстанова, колькі грамадскі інстытут фарміравання асобы і прыцяпаў яе функцыянавання ў сучасным грамадстве. Пры раздзяленні палов у перыяд навучання гэты фактар у значнай ступені знікаецца». І дадае ад сябе: «Мая бабуля вучылася ў саратаўскай

Даведка

Раздзельная форма навучання існавала ў царскай Расіі. Аднак пасля прыходу да ўлады большавікоў у 1917 годзе сістэма была скасавана, і навучанне школьнікаў абайх палов праводзілася сумесна. Вярнуцца да сістэмы раздзельнага навучання было вырашана ў 1943 годзе. У ваенных умовах яна здалася тагачасным спецыялістам у галіне адукацыі больш зручнай. Навучанне ў раздзельных класах праходзіла ў школах-самігодках. У 1954 годзе пры актыўным удзеле бацькоў вучняў і грамадскіх раздзельнае навучанне хлопчыкаў і дзяўчынак у школах было зноў скасавана (вытрымка з артыкула, надрукаванага ў расійскім часопісе «Новости образования», 2009 год, ліпень).

жаночай гімназіі, якую скончыла ў 1907 годзе, і адразу паступіла ў Пецярбург у інстытут. Мая мама вучылася ў савецкай «змешанай» школе, якую скончыла ў 16 гадоў, і адразу паступіла ў інстытут на спецыяльнасць «Будаўніцтва мастоў і дарог», дзе была адной з лепшых студэнтка. За ёй нават замацоўвалі рабфакаўцаў, якія аваялі граматы ў 15-20 гадоў. Пасля і бабуля, і мама выкладалі — бабуля ў палітэхнікуме, мама — у тэхнічнай ВНУ. Размовы аб адукацыі ў доме гучалі дастаткова часта. Бабуля казала, што гэты ідыятызм (раздзельная адукацыя) калечыць дзяцей на ўсё жыццё, і проста жах, што гэты арыстакрат Молатаў зноў увёў гэты здзек. Хоць у ваенны час нейкі рэзон у гэтым ёсць. Мама пазней пацвярджала, што студэнты са школ з раздзельным навучаннем аказваюцца менш прыстасаванымі да ВНУ і да жыцця, чым выпускнікі «змешаных» школ».

Фота Надзеі БУЖАН.

Па каментарый мы звярнуліся ў Міністэрства адукацыі Беларусі:

— Ідэі раздзельнай адукацыі хлопчыкаў і дзяўчынак у школе будуцца на аргументах рознага ўспрыняцця імі свету, адрозненніў у іх разумовай дзейнасці, больш ранняга сталення дзяўчынак у параўнанні з хлопчыкамі і іншых аргументах, — адзначыла намеснік начальніка ўпраўлення агульнай сярэдняй адукацыі Мінадукацыі Валяціна МАЕЎСКАЯ.

Але, на думку Міністэрства адукацыі, тое, што хлопчыкі і дзяўчынкі ўспрымаюць свет па-рознаму, не значыць, што іх трэба раздзяляць у навучанні.

— Наадварот, — працягвае Валяціна Леанідаўна, — важна, каб яны пераймалі адно ў аднаго асаблівасці ўспрыняцця свету. Бо вядома, што чым больш разнастайны асяродак ў класе, тым больш высокі вынік навучання. Калі людзі вырастаюць у аднапалым асяродку, у іх адсутнічае досвед зносін і адносін, і гэта можа прывесці да ўскладненняў у сямейным жыцці і выкаванні сваіх дзяцей. Сёння ў кадрах вучылішчаў — і хлопчыкі, і дзяўчынкі, а ў класах інтэграванага навучання і выхавання — дзеці з асаблівасцямі псіхафізічнага развіцця і звычайных дзеці. Жывыя стасункі адно з адным выхоўваюць паразуменне, узаемапавагу і садзейнічаюць іх раз-

віццю. Таму мы не бачым патрэбы пашыраць у нашай краіне раздзельную адукацыю.

Наш стацыйны чытач «яшчэ са школьнай парты» (з 1953 года) з Гомельскай вобласці Віктар Аляксандравіч ЛОЎГАЧ піша, што «варта маладым настаўнікам ведаць выказанне нашага вядомага савецкага педагога Н.К. Крупскай», якая лічыла, што дзіцяці трэба выхоўваць з юных гадоў так, каб яны ўмелі РАЗАМ жыць і працаваць.

Сёння ў Беларусі ёсць адна жаночая гімназія ў Жодзіне, дзе вучацца дзяўчынкі, і адно савораўскае вучылішча ў Мінску, дзе вучацца хлопчыкі. Гаворка аб іх закрыцці сёння, пакуль яны запатрабаваны, не ідзе. Да слова, рашэнне аб адкрыцці, закрыцці і рэарганізацыі навуцальных устаноў прымаюць мясцовыя выканаўчыя і распарадчыя органы з улікам эканамічнага складніка і запытаў бацькоў або іншых законных прадстаўнікоў дзяцей.

Надзея **ДРЫЛА**

БУЙНАЯ ПЕРАМОГА НАД ФРАНЦЫЯЙ

Напярэдадні алімпійскай кваліфікацыі айчынная хакейна зборная знаходзіцца ў добрай форме. Пра гэта сведчыць і ўпэўненая перамога пад дахам «Мінск-Арэны» над французамі — 4:0.

На фоне адлічэння з каманды Андрэя Касціцына, пра якое «Звязда» пісала ў мінулым нумары, перамога ў гэтай таварыскай гульні як добры пяр-ход. Так, каманда Францыі — гэта далёка не лідары сусветнага хакея. Іх неабходна перамагаць і без нашых «зорак», але для стварэння добрай аўры вакол каманды вынік матча сапраўды не перашкоды. Наадварот, мяркую, пойдзе на карысць, павінен разняволіць хлопцаў перад адказным стартаў у дацкім

Военсе. «Мы толькі нядаўна сабраліся разам, правялі збор, на якім было шмат тэорыі, аднак нямат практыкі, — значыць Андрэй Скабелка, галоўны трэнер нашай зборнай. — На пляцоўцы была адна каманда, члены якой змагаліся адзін за аднаго». На вачах Прэзідэнта і 14 тысяч актыўных бальельшчыкаў беларусы не пакінулі ніводнага шанцу «троххалюровым». Адметна, што французы таксама будуць удзельнічаць у алімпійскай кваліфікацыі, але ў іншай групе. У нашым квартэце F сапернікі падабраліся, на наш погляд, не горшыя — Данія, Славенія і Украіна. А таму і змаганне за пуцёўку ў Сочи будзе цяжкае. Першы матч праводзім ужо заўтра. Сапернік — зборная Славеніі. Пачатак гульні ў 18:00.

Тарас **ШЧЫРБІ**.

Фота БЕЛТА.

У МІНСКУ ПАСЯЛЮЎСЯ ЯК

Запарк сталіцы папоўніўся новым жыхаром. Маладую самку хатняга яка па мянушцы Чыга на мінулым тыдні прывезлі з Гродзенскага запарка.

— Пакуль Чыга знаходзіцца ў адным ваальеры з таджыкскімі вінтарогімі казаламі. Дзе будзе яе пастаяннае месца, пакуль не вырашылі, — паведамаў кіраўніцтвам «Звязды» ў аддзеле асветы Мінскага запарка.

Па словах супрацоўнікаў, новая жыхарка мірна суіснуе са сваімі суседзямі па ваальеры. «Размаўляе» самка яка, выдаючы адмысловыя гукі, якія нагадваюць роханне.

Чыга яшчэ ў «дзіцячым» узросце. Ёй год і тры месяцы (які лічацца дарослымі ў 3-4 гады). Магчыма, з часам для Чыгі падшукаюць пару — у няволі хатняя які могуць прыносіць патомства.

У прыродзе які (на фота) сустракаюцца ў Тыбеце і на прылеглых тэрыторыях, маюць доўгую густую поўсць, не баяцца холаду, добра прыстасаваны да перамяшчэння па гарыстых мясцовасцях. Вырасці гэтыя волаты могуць да 900 кілаграмаў.

Ганна **ГАРУСОВІЧ**.

■ Думкі ўголас

ДАПАМОГА ПА ДОГЛЯДЗЕ ДЗІЦЯЦІ — ГЭТА Ж НЕ ВЫПЛАТЫ ПА БЕСПРАЦОЎІ

Не ведаю, як каго, а мяне вельмі абурыву прыцып, закладзены ў новы закон аб дзяржаўнай дапамозе сем'ям, якія выхоўваюць дзяцей. На маю думку, гэта няправільна — выплачваць толькі палову дапамогі маці, калі яна атрымлівае яшчэ нейкі даход.

Ну мяркуюць самі: няўжо маці вырашае працаваць, калі ёй трэба глядзець дзіця, па сваім уласным жаданні? Думаю, што тыя, у каго ёсць дзіця, добра разумеюць, што выхоўваць іх — складаней за любую працу на зямлі. Мамы ідуць на гэта толькі з-за таго, што не хапае грошай на тое самае выхаванне. Зараз паспрабую вам даказаць свае «гіпотэзы» з дапамогай свежых сацыялагічных звестак.

Сайт RABOTA.TUT.BY правёў апытанне сярод больш чым трох сотняў працуючых маці. 31% апытаных цвёрда заявілі аб тым, што выхоўваць дзіця нашмат цяжэй, чым проста працаваць. Акрамя таго, больш за ўсё працуючых маці не хапае часу на сябе (22%), часу на дзяцей (18%) і грошай (17%). Цікава і тое, што толькі ў 15% выпадкаў працадаўцы адэкватна разгуюць на частыя бальнічныя. І нарэшце: 88% маці думаюць пра сваё дзіця на працы і перажываюць за яго.

Зыходзячы з гэтых нешматлікіх, але дастаткова красамоўных фактаў, можна зрабіць выснову, што нармальнай маці ні ў якім разе не хочацца працаваць, а значыць, мала бацьчына са сваім дзіцем і перажываць за яго. Працягваюць ці пачынаюць зноў працаваць маці толькі таму, што той самай дзяржаўнай дапамогі не хопіць на выхаванне дзіцяці. Нават калі бацька дзіцяці працуе, зарплата аднаго з бацькоў мала на годнае існаванне сям'і (думаю, шмат ка-му гэта знаёма).

Да ўсяго гэтага хачу яшчэ дадаць тое, што дапамога — гэта ДАПАМОГА (а значыць, нешта дадатковае да асноўных даходаў), а не выплаты па беспрацоўі. А менавіта так можна ўспрыняць гэтую дапамогу, калі яе вымяраць у залежнасці ад даходаў бацькоў.

Уладзіслаў **КУЛЕЦКІ**.

ЯК ПАВЫСІЦЬ ПРЭСТЫЖ МАРКІ «ЗРОБЛЕНА Ў МЫТНЫМ САЮЗЕ»?

Гэтай тэме прысвечана міжнародная навукова-практычная канферэнцыя «Абарона брандаў у Мытным саюзе: імідж кампаніі — імідж краіны». Яна пройдзе 19 лютага ў фармаце «круглага стала» ў Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі.

Па сутнасці, канферэнцыя стане працягам ініцыяванай асацыяцыяй «БелБрэнд» дыскусіі ў сферы абароны таварных знакаў і інтэлектуальнай уласнасці, але сёння ўжо на ўзроўні партнёрскіх адносін краін Мытнага саюза і з удзелам роднасных структур: «РусБрэнд» (Масква) і Казахстанскай асацыяцыі уладальнікаў таварных знакаў (Алма Аты), а таксама прадстаўнікоў Еўразійскай эканамічнай камііі, Федэральнай антыманопольнай службы Расіі, Міжнароднай асацыяцыі таварных знакаў (International Trademark

Association, Брусель), стваральнікаў Нацыянальнага рэйтынгу Belarusian Brands (MPP Consulting, Украіна).

— Мы зацікаўлены ў фарміраванні грамадскай думкі на карысць росту дзелавай актыўнасці беларускіх, расійскіх і казахстанскіх вытворцаў, увогуле павышэнні прэстыжу маркі «зроблена ў Мытным саюзе». Аднак пакуль дасягненне роўных канкурэнтных магчымасцяў у межах Адзінай эканамічнай прасторы Беларусі, Казахстана і Расіі для іх суб'ектаў гаспадарання, пераадолення гандлёвага бар'ераў на шляху расоўвання і абароны аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці ўяўляецца ў большай ступені пажаданай мэтай, чым дасягнуты рэальнасцю, — гаворыць старшыня асацыяцыі «БелБрэнд» Альберт Таіпаў. Сапраўды, гэтыя праблемы набываюць асабліва актуальнасць пасля ўступлення Расіі ў

Сусветную гандлёвую арганізацыю. Таму на канферэнцыі будуць сур'ёзна абмеркаваны розныя пытанні аховы і абароны інтэлектуальнай уласнасці, праблемы, якія ты

Арганізм чалавека здольны сам выпрацоўваць абязбольвальнае

Амерыканскія вучоныя стварылі тэхналогію, якая прымушае чалавечы арганізм вырабляць болесуцільнае рэчывы, паведамляюць інфармацыйныя агенствы.

Як тлумачаць спецыялісты, выпрацоўка натуральных анальгетыкаў у арганізме адбываецца ў надзвычайна моманты, напрыклад падчас атрымання траўмы. У гэты час мозг чалавека падае сіг-

налы да выдзялення неабходных болесуцільных рэчываў. Супрацоўнікі Мічганскага ўніверсітэта фактычна навучыліся кіраваць гэтым працэсам, выкарыстоўваючы для стымуляцыі мозгу слабыя разрады электрычнага току. У выніку такой «падзарадка» мозг запуская механізм «вытворчасці» болесуцільных сродкаў натуральнага паходжання — эндагенных апіятаў (уключаючы эндарфіны).

■ Інфарм-укол

САЧЫЦЕ ЗА ЎНУТРЫВОЧНЫМ ЦІСКАМ

Галоўнай прычынай слепаты ў свеце з'яўляецца такое хранічнае прагрэсуючае захворванне вачэй, як глаўкома. Яно працягваецца паступальна ўнутрывочнага ціску і прыводзіць да незваротнай страты зроку. Пасля 40 гадоў рэкамендуецца рэгулярна, раз у год, наведваць афтальмолага і правяраць узровень унутрывочнага ціску.

Паводле слоў урача-афтальмолага 3-й цэнтральнай раённай клінічнай паліклінікі г. Мінска **Вольгі АНІКІЕЦ**, фактарамі рызыкі з'яўляюцца спадчыннасць, артрэрыяльная гіпер- і гіпатэнзія, вегетасудзістая дыстанія, мігрэн і г.д. Значэнне маюць і так званыя фактары-правакатары: нервовыя стрэсы, стомленасць, расшырэнне зэрнікі, паніжэнне агульнага ціску.

У большасці выпадкаў захворванне пачынаецца бессімптомна, пасля з'яўляюцца дэфекты поля зроку, некаторыя фрагменты выпадаюць з агульнага карціны. Паступова дэфекты нарастаюць. Раннія прызначэнні правільнага лячэння могуць прытарымаць захворванне, але гэта магчыма пры строгім выкананні ўрачэбных рэкамендацый і адунацый перапынкуў у лязэнні. Лязчэнне складаецца з медыкаментознай тэрапіі і хірургічнага ўмяшання. Лекі зніжаюць вочны ціск. Магчымыя камбінацыі прэпаратыў з рознымі механізмамі дзеяння. Урач рэгулярна адсочвае лічыбы ціску і іншыя параметры. Калі вочны ціск, нягледзячы на лячэнне, павышаецца звыш 25 мм ртутнага слупка, значыць, патрабуецца лазерная або хірургічная аперацыя.

З дзягтназам глаўкомы неабходна прытрымлівацца наступных правілаў:

1. Працаваць можна столькі, колькі дазваляе здароўе. Нельга надта стамляцца. Фізічныя і нервовыя перагрузкі проціпаказаны. Неабходна вучыцца пазбягаюцца стрэсаў, займацца прафілактыкай прастудных захворванняў, сачыць за узроўнем артрэрыяльнага ціску.
2. Дача павінна стаць месцам адпачынку. Можна хіба збіраць ягады і рабіць хатнія нарыхтоўкі.
3. Хворым з закрытавугольнай глаўкомай нельга знаходзіцца ў цэпры, паколькі расшырэнне зэрнак павышае вочны ціск. Святло — досыць яркае — павінна быць злева. Кожную гадзіну трэба рабіць перапынак на 10-15 хвілін.
4. Нельга дапускаць абстрактна хвароб сэрца і лёгкіх, цукровага дыябету, атэрасклерозу сасудаў галаўнога мозга, хвароб печані і нырака.
5. Курэнне і з'яўжыванне алкаголем забаронена. Лазня непажаданая. Не рэкамендуецца знаходзіцца на яркім сонцы доўгі час без сонцаахоўных акуляраў. Пажадана карыстацца зялёнымі святлофільтрамі.
6. Ежа павінна быць малочна-раслінная. Ужыванне мяса і булёнаў трэба абмежаваць. Пазбягаць вострага. Выпіваць каля 1-1,5 л вады ў суткі. Не ўжываць моцны чай, натуральную каву, шмат шакладу. Ужываць морква, чарніцы, пятрушку, яйкі і іншыя прадукты, багатыя на вітамін А і вітаміны групы В. Харчавацца 4-5 разоў на дзень. Не есці за 2 гадзіны да сну.
7. Наведваць лечачага ўрача не радзей за 3 разы ў месяц.

Святлана БАРЫСЕНКА.

■ Твая стыхія

ЗРОКАВАЕ ЗАПАМІНАННЕ... ПА ЗАКОНАХ ТЬБЕТА

Дзякуючы зрокавай памяці мы засвойваем звыш 80% інфармацыі пра наваколны свет. Доктар філасофскіх навук, дацэнт, вядучы навуковы супрацоўнік НАН Беларусі Сяргей Анупрыенка прапанава высветліць, што ўяўляе сабой ваша асабістая зрокавая памяць. Для чысціні эксперыменту ўсё трэба зрабіць так, як прапануецца.

Вядучы паказвае прысутным (гэта могуць зрабіць, напрыклад, і бацькі для дзяцей) шэраг слоў, напісаных на асобных картках. Кожнае слова дэманструецца прыкладна каля 10 секунд. Словы (каля 15) павінны быць простыя і на любой мове. Напрыклад:

1. Самалёт
2. Чайнік
3. Матылёк
4. Ногі
5. Хамаў
6. Бераяно
7. Свечка
8. Тачка
9. Часопіс
10. Маліна
11. Цэгла
12. Абрэс
13. Мара
14. Умова
15. Дзясцягаль

Прысутныя павінны азнаёміцца з усімі спісам і на працягу 1 хвіліны запісаць словы, якія запомнілі, у належным парадку, слупком. Далей вядучы зноў паказвае словы — для зверкі. Пасля гэтага падлічваецца колькасць супадзенняў.

Зразумела, што выпраўляць нічога нельга. Дапусцім, у нас аказалася 8 правільных адказаў. Мы вылічваем каэфіцыент нашай зрокавай памяці з дапамогай простай формулы. Колькасць правільных адказаў дзелім на 15 (колькасць прапанаваных для запамінання слоў). Вядома, чым бліжэй гэты паказчык да 1, тым лепш.

Літаральна праз тыдзень, месяц — і так на працягу года можна паўтараць гэтае «выпрабаванне». Пісаць новыя словы, перамяшваць «спісы». Браць словы, скажам, з англійскай мо-

вы. І такім чынам удадканальваць сваю зрокавую памяць, якая мае важнае значэнне для любога чалавека, а ў некаторых выпадках нашага жыцця, скажам, калі мы за рулём, наогул цяжка недаацаніць гэты патэнцыял. Вылік каэфіцыента дапаможа ўбачыць прагрэс у развіцці зрокавай памяці.

Вазьміце на ўзбраенне і наступную інфармацыю.

Лепш за іншыя зрокавую інфармацыю запамінаюць сангвінікі, **народжаны пад знакам Паветра (20 студзеня — 19 лютага, 20 мая — 19 чэрвеня, 20 верасня — 19 кастрычніка)**, крыху горш — халерыкі, народжаны пад знакам Агню (20 сакавіка — 19 красавіка, 20 ліпеня — 19 жніўня, 20 лістапада — 19 снежня).

Паветраныя звычайна лягчэй і прасцей засвойваюць зрокавую інфармацыю, аднак замацоўваюць яе ненадоўга. Яны зобра бачаць, але запамінаюць асобныя дробязі, часта іх блытаюць, перамяшваюць з тым, што ўбачылі даўно. Гэта стварае ў свядомасці візуальны сямбур і перахалджае ім дакладна апісаць, скажам, твар чалавека. Так, для і характэрна ўбачыць і засвоіць тое, што кідаецца ў вочы (прыгожыя ногі, стракатае адзенне, бліскучую сумачку), аднак рэдка фас або профіль самой гаспадыні.

памяці дазваляюць вельмі лёгка і надзейна павялічваць яе аб'ём.

Людзі Агню (20 сакавіка — 19 красавіка, 20 ліпеня — 19 жніўня, 20 лістапада — 19 снежня) валодаюць добрай зрокавай памяццю, але надзейна памятаюць у асноўным тое, што датычыцца лепшых якасцяў іх асобы, што павышае іх аўтарытэт. Нельга сказаць, што яны цалкам самалюбовыя, хоць часта з'являюць знешнасць і візуальны перавагі іншых толькі па сабе, а не па вартасцях вядомых кінагерояў ці манекеншчыц. Вогненныя запамінаюць галоўнае ў аб'екце, тое, што можа быць нечым карысна ці можа такім падавацца. Як толькі нехта або нешта перастае «мазоль» ім вочы, яны хутка пра гэта забываюць. У сэнсе, што, маўляў, ніхай за маю вялікасць, тое сыходзіць з поля майго зроку — а значыць, з памяці даю!.

Тыбецкія махатымы раяць Вогненным асобам у вярчэрні час і ў цішыні аднавіць у сваёй памяці пражыты дзень па частках, прагледзець яго нібыта збоку. Прыгадаць звычайныя сцэны, скажам, у аўтобусе, магазіне, размовах з наваколнымі. Тут ёсць тры дробязі, якія дапамогуць засвоіць зрокавыя замалёўкі падаеі, людзей і дэзюляць глыбей зразумець «сужэты» звычайных турбот, вызначыць сапраўдную значнасць Вогненнага чалавека ў іх.

Людзі знака Зямлі (1 студзеня — 19 студзеня, 20 красавіка — 19 мая, 20 жніўня — 19 верасня, 20 снежня — 31 снежня) лепш засвойваюць каляровыя замалёўкі навакольнага свету. Яны выдатна запамінаюць у даталях убачанае і маюць мастацкія здольнасці ў дакладнай перадачы інфармацыі, атрыманай зрокава. Часцей яны запамінаюць пэўныя асабіствы аб'екта, але багатышы механізм уяўлення звычайна дапоўняць часткова уласнай фантастыкай — і тады паспех аднаўлення зрокавага вобразу забяспечаны. Наогул меланхолікі Зямлі — прыро-

джаны архітэктары, мастакі і следчыя крыміналісты.

Памяць людзей знака Вады (20 лютага — 19 сакавіка, 20 чэрвеня — 19 ліпеня, 20 кастрычніка — 19 лістапада) дазваляе сістэмна аналізаваць усё, што ўспрынялі вочы, ды плюс яшчэ да гэтага тое, што Водныя самі думалі. Яны не валодаюць самым вострым зрокам, але ім дадзены глыбокі розум, які дазваляе зрокава стварыць найскладаную карцінку свету. Флегматыкі звычайна больш дадумваюць, чым успрымаюць органы пачуццяў. У іх багатае ўяўленне, якое дапамагае дабудаваць любыя вобразы, даду маць абставіны. Калі яшчэ дадаць пільбокую інтуіцыю і прыроджаную здольнасць адчування бялагічных рытмаў, то стане зразумела, чаму яны лепшыя аналізатары і сінтэзатары ўсяго пабачанага.

Людзям знака Вады можна проста парайць вечарам перад сонем заплюшчыць вочы, зручна сесці ў крэсла і ў звычайнай атмасферы, у поўнай цішыні памаўчаць 20-30 хвілін. Гэта будзе своеасаблівай інтэлектуальнай медытацыяй, якая дазваляе флегматыку прагледзець сцэны звычайнага жыцця. Мудрацы Тыбета і Манголіі лічаць, што Водныя здольны звязваць сваёй біяэнергіяй розум і цела з космасам, што не дадзена іншым людзям. Вось чаму не варта перахалджаць ім падчас сеанса медытацыі або кароткага рэздуму. Сон такіх людзей трэба берагчы, бо ўсю ноч іх мозг, памяць прагледваюць і праслухоўваюць пражыты дзень, каб раніцай выдаць неавергадзную ідэю. Дарчы, гэта трэба мець на ўвазе падчас вучобы дзяцей-флегматыкаў. Іх зрокавае засваенне інфармацыі намогна вышэй і значна больш аб'ёмнае ў параўнанні з дзецьмі іншых похатыпаў. Аб гэтым трэба памятаць падчас арганізацыі быту, працы і адпачынку прадстаўнікоў Воднай стыхіі.

Сяргей АНУПРЫЕНКА, доктар філасофскіх навук.

ВІРУСЫ ГРЫПУ ЗАХОПІВАЮЦЬ БЕЛАРУСЬ

Паводле інфармацыі Рэспубліканскага навукова-практычнага цэнтру эпідэміялогіі і мікрабіялогіі, на апошнім тыдні (з 28 студзеня па 3 лютага) узровень рэспіраторнай захваральнасці ў Беларусі працягваў расці.

Частата выяўлення вірусаў грыпу ў параўнанні з папярэднім тыднем узрасла. Вынікі вірусалагічных даследаванняў сведчаць аб адначасовай цыркуляцыі на

тэрыторыі краіны трох вірусаў грыпу: А (H1N1), А (H3N2) і В. Паралельна з вірусамі грыпу цыркулююць вірусы параграпу, аднавірусы (яны пакуль пераважаюць), РС-вірусы і змешаныя інфекцыі.

Паводле даных Еўрапейскага бюро Суветнай арганізацыі аховы здароўя, генетычная характарыстыка вірусаў грыпу, якія цыркулююць у еўрапейскім рэгіёне, сведчыць аб адпавед-

насці вакцынных штампаў, што былі выкарыстаны для процігрыпозных прышчэпак, вірусам грыпу, якія цыркулююць у гэтым эпідэміёне. Сярод клінічных узораў, якія паступілі з 93 краін і былі даследаваны ў дзягтнасцьных цэнтрах Суветнай арганізацыі аховы здароўя, не выяўлены вірусы грыпу, устойлівыя да процівірусных сродкаў азелтамівіру і занамівіру.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Прафілактыка грыпу народнымі сродкамі: ПЕРАВАГІ І НЕДАХОПЫ

Грып наступае. Ад гэтага факта нідзе не дзецца. Той, хто зрабіў увосен прышчэпак, — сёння «на кані». Астатнія гадуюць: міне іх ліха сёлета, ці без дапамогі ўрачоў не абясыць. Многія звярнуліся да метадаў прафілактыкі, якія выкарыстоўвалі іх бабулі і дзядулі яшчэ ў мінулыя стагоддзі...

Пры гэтым усё ж варта разумець, што ўсе вядомыя рэцэпты прафілактыкі грыпу народнымі сродкамі накіраваны найперш на тое, каб павысіць агульную супраціўляльнасць арганізма, яго абарончыя уласцівасці, умацаваць імунітэт, які ў выпадку сустрэчы з вірусам зможа яму супрацьстаяць, расказвае **урач-тэрапеўт Вольга Тышкевіч**. Але няжага спецыфічнага імунітэту прафілактыка грыпу народнымі сродкамі выправаваць не можа — на гэта здольная толькі вакцына.

Народныя сродкі, вядома, маюць эфект — але даволі нізкі. Акрама таго, для дасягнення сапраўды значнага выніку неабходна праводзіць прафілактыку грыпу народнымі сродкамі пастаянна, на працягу доўгага тэрміну. Іншымі словамі, такая прафілактыка — гэта лад жыцця, у адрозненне ад прышчэпкі, якую дастаткова зрабіць раз у сезон.

Выдатны народны сродка для прафілактыкі грыпу — імбірны чай. Ён мае антывірусны і саргавальны ўласцівасці. Прыгатаваць яго лёгка: на 2-3 кубкі вазьміце 2-3 см караня імбіру, заліце яго кіпенем і пастаўце на гадзіну настойвацца ў тэрмасе. Ці патрымаеце гэта на самым маленькім агні 10 хвілін. У імбірны напой дадайце мёд з разліку 1-2 ч.л. на кубак.

Вазьміце паўлітровы слоік і напалову запоўніце яго хваёвай ігліцай. Заліце заліце яе кіпенем і шчыльна закрыйце слоік, даўце заставацца 24 гадзіны. Пасля гэтага выліце ваду, зноў закрыйце слоік і настойваеце на працягу яшчэ 2-3 дзён. Каб не прастудзіцца, проста 1-2 разы на дзень на працягу 2-3 хвілін дыхайце іглічным настоем.

дапамагае знізіць дозу віруса, калі ён трапляе ў арганізм. Для таго, каб арганізм мог супраціўляцца хваробе, неаходна, каб ён атрымліваў усё неабходныя яму вітаміны і карысныя рэчывы. Таму вельмі важнай прафілактыкай грыпу народнымі сродкамі з'яўляецца збалансаванае харчаванне або дадатковы прыём полівітамінаў.

Сярод дадатковых мер, накіраваных на прафілактыку грыпу народнымі сродкамі, можна вылучыць туалет носа. Неаходна прамяваць яго парэдня аддзелы двойчы ў дзень з мылам. Таксама карысна папасаць горла растворами рамону, прамяваць нос настоем цыбулі з мёдам (на 3 ст.л. надзёртай цыбулі 50 мл цёмнай вады, 1/2 ч.л. мёду, настойваеце паўгадзіны), змазваць яго алеіным настоем часнаку з цыбуляй (алеіны нагрываць на вадзяной лазні 30-40 хвілін, астуджаны змяшчаць з 3-4 долкамі часнаку і 1/4 часткі цыбулі, настойваеце 2 гадзіны, перад ужываннем працэдураць). Самым папулярным народным сродкам, які выкарыстоўваецца для прафілактыкі грыпу, з'яўляецца часнок. Падчас сезонных эпідэміяў грыпу, у халодны час года карысна з'ядаць па 2-3 зубчыкі кожны дзень. Да прафілактыкі грыпу народнымі сродкамі адносяцца таксама інгаліцы з эфірнымі алеямі

Каб папярэдзіць прастуду, зрабіце настойку па наступным рэцэпце: 1-2 цытрыны зрабрыце ў дробныя кубкіці. Пакладзіце ў літровы слоік. Туды ж дадайце 2 вычышчаныя і здробненыя галоўкі часнаку. Заліце халоднай вадою, закрыйце і пастаўце ў халадзільнік. Прымайце па 1 ст.л. 3-5 разоў на дзень.

эўкаліпта, піхты або з бульбай і содаі, а таксама непрацяглыя нажныя ванны з гарчыцай. Піццё вадкасці вельмі карысна для ачысткі арганізма ад тасінаў. У якасці прафілактыкі грыпу можна піць напой з шыпышніка, ліпы з калінай, морсы з брусніцы, журавін, чай з малаінай, мёдам.

Прафілактыка грыпу народнымі сродкамі патрабуе штодзённых мерапрыемстваў, а не разавых працэдур. Толькі тады яна будзе мець эфект. У адваротным выпадку карысць ад такіх мер будзе нязначна. І не забывайце, што самая лепшая прафілактыка любых хвароб — гэта здаровы лад жыцця.

Вады ШЫНКЕВІЧ.

■ На кантролі

ЭКСПАРТ З ПАРУШЭННЯМІ

За дапушчання летась парушэнні пры ажыццяўленні знешнеэканамічнай дзейнасці каля трыццаці юрыдычных асоб аштрафавалі на агульную суму больш як 12,4 мільярд рублёў. Таксама пакаралі рублём 24 адказныя асобы — прыцягнулі да адміністрацыйнай адказнасці ў выглядзе штрафаў — на суму 5,5 мільёна рублёў! Як паведамлілі ў Камітэце дзяржакантролю Віцебскай вобласці, дзе і прадставілі інфармацыю, у ліку іншых парушэнняў выяўлена незабеспячэнне пастануплення валюты на 51,2 мільёна расійскіх рублёў, 25 тысяч еўра і 288,2 тысячы долараў ЗША.

У прыватнасці, пасля праверкі Аршанскага мсаксансеравага камбіната высветлілася, што прадпрыемства адгружала прадукцыю ў парушэнне ўмоў кантрактаў — без 100-працэнтнай перадаплаты яе кошту. Таксама дапусціліся факты адгружак прадукцыі пры наяўнасці патэрмінаванай запалчэннасці за раней адгружаную прадукцыю. У дачыненні да намесніка генеральнага дырэктара па маркетынгу і збыце была заведзена крымінальная справа. Ён падзараецца ў перавышэнні ўлады або службовых паўнамоцтваў. Службовыя асобы названага вышэй таварыства не забяспечылі належны кантроль за выкананнем дзейнага заканадаўства. І больш за тое, яі стала вядома рэзіворам, дапусцілі ў 2010 годзе, а таксама ў студзені — май 2011 года скажэнне звестак дзяржаўнай статыстычнай справаздачнасці, занізілі сумы патэрмінаванай дэбitorisкай запалчэннасці на знешнегандлёвых аперацыях на 2,1 мільярд рублёў.

Падчас праверкі вядомага віцебскага абутковага прадпрыемства «Белвест» па пытанні захавання патрабаванняў заканадаўства, якое рэгульвае знешнеэканамічную дзейнасць, былі выяўлены факты перавышэння тэрмінаў завяршэння па 34 знешнегандлёвых аперацыях пры экспарце: ад дня да 298 дзён. На момант заканчэння праверкі «Белвест» не атрымаў валютную вырочку — 125 тысяч расійскіх рублёў і 25 тысяч еўра.

Аляксандр ПУКШАНСКІ

Наладзілі сапраўдны незаконны промысел

На дарозе Брэст — Гомель, паблізу вёскі Падвоссе Жыткавіцкага раёна, работнікі Мікашэвіцкай міжрайінспекцыі затрымалі двух мясцовых жыхароў — братаў, якія неслі ў заплечніку 15 кілаграмаў мяса казулі.

Інспектары ўстанавілі, што жывёлу незаконна здабылі пры дапамозе сіла. Падчас агляду месца злачынства яны знайшлі яшчэ адну тушу казулі, а таксама лісы і шкуру дзіка. Канфіскавана 7 сілаў. Аналагічны выпадак адбыўся і ў Дзяржынскім раёне. Работнікі Стаўбінскай міжрайінспекцыі даведаліся пра незаконнае паляванне паблізу вёскі Ліхачоўшчына. На месцы яны ўбачылі сляды валачэння да дарогі туш дзікай жывёлы.

— На ўскрайку лесу інспектары знайшлі дзве акрываўленыя тушы казулі. Разам з супрацоўнікамі Дзяржынскага РАУС было вызначана кола падазронных, — паведаміла прэс-сакратар Дзяржаўнай інспекцыі аховы жывёльнага і расліннага свету пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь Вольга Грамовіч. — Пры аглядзе домаўладання аднаго з іх былі знойдзены дзве галавы дзікоў, тры нагі казулі, а таксама абрэз палюўнічай стрэльбы.

Сяргей РАСОЛКА.

КЛУБ ВІТОШКІНА

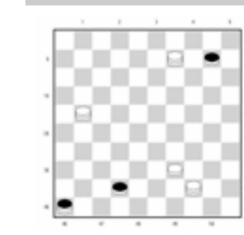

У 16-м першынстве краіны па шахачнай кампазіцыі-100 перамаглі: А. Сапегін, В. Шульга і П. Шклюдз (у раздзеле «Мініацюрны»), В. Шульга, А. Сапегін і П. Шклюдз (у жанры «Праблемы»), Л. Вітошкін, П. Шклюдз і Д. Камчыцкі («Эцюды»), А. Шабалін, А. Ляхоўскі і А. Шурпін («Задачы»).

Складальнікі эцюдаў-100 стварылі сімвалічны клуб і назвалі яго іменем Вітошкіна. Членамі клуба стала тых, хто ў чэмпіянатах Беларусі набраў звыш 100 заліковых ачкоў: сам Л. Вітошкін, Гомель (381,5), К. Мапашкевіч, Лда (109,75) і мінчанін В. Шульга (106,375).

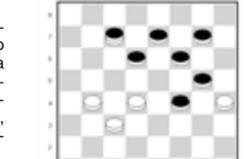
Зараз мы праводзім аўтарскі конкурс расшэрня пазіцыі гросмайстра СССР Леаніда Вітошкіна (на фота). Прапануем заданні, падрыхтаваныя ім:

ШАШКІ

№ 16/19. **Белыя:** 39, дамкі 9, 21, 44 (4). **Чорныя:** 10, 42, дамкі 46 (3).

№ 16/20. **Белыя:** 39, дамкі 18, 44, 45 (4). **Чорныя:** 28, 37, дамкі 10 (3). Перамога белых, як і ў № 16/19.

Белыя: b4, c1, c3, d4, g1, h4 (6). **Чорныя:** d6, e7, f4, f6, g5, g7, дамкі c7 (7). Выйгрыш.

Пад рэдакцыяй міжнароднага арбітра Мікалая ГРУШЭУСКАГА

Разгледзьце па-за конкурсам:

21. **Белыя:** g5, h6, дамкі d8 (3). **Чорныя:** b2, e3, e7, h8, дамкі f6, g1 (6). Нічыя.

22. **Белыя:** c1, дамкі f8 (2). **Чорныя:** a3, b2, c3, e5 (4). Нічыя. Іх рашэнні будуць улічывацца, калі ўдзельнікі набяруць аднолькавую колькасць ачкоў.

Тэрмін для адказаў традыцыйны — два тыдні. Накіроўвайце іх на адрас:

220013, г. Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда», рубрыка «Шашкі».

РАШЭННІ

«Пагода ў доме» (М. Грушэўскі): № 9/9 — d2 (с7А) а5, h6x. А(f6) h6, b6/a5x, па-за курсам № 15 — b6 (b2A) e7, g1, a1x. А(h6) d8, e8x і А(е7) e1 (h4) f8 (g3BC) d6 (h2) e5—. А(f4) g7/h8—. В(f6) d6—. С(c7) c5 (e5) a7. Узнік фрагмент з эцюда Д. Калінскага (Анталогія Л. Вітошкіна, ч. 1, д. 33): (hg3) b8 (f4) a7—.

Аўтарскі-16 (Л. Вітошкін): № 15/15 — 47-33 (47A) a1, 5x. А(41-23) 13, 41, 2x і № 15/16 — 10 (36-41A) 5 (46A1) 33-28, 50x. А(50) 5, 33 (36-41) 46 (36) 41, 15x. А1(50) 46, 33 (36) 41, 15x.

Уважаемые акционеры ОАО «МинскСортСемОвощ»!

29 марта 2013 года
СОСТОИТСЯ ОЧЕРЕДНОЕ ОБЩЕЕ СОБРАНИЕ АКЦИОНЕРОВ
ОАО «МинскСортСемОвощ»

Повестка дня собрания:

1. Об итогах финансово-хозяйственной деятельности Общества за 2012 год и основных направлений его развития в 2013 году.
2. Отчет наблюдательного совета Общества о работе в 2012 году.
3. О заключении ревизионной комиссии по результатам проверки деятельности Общества за 2012 год.
4. Утверждение годового бухгалтерского отчета, баланса, отчета о прибылях и убытках Общества за 2012 год с учетом заключения ревизионной комиссии и аудиторского заключения.
5. Утверждение распределения чистой прибыли за 2012 год и направлений использования чистой прибыли в 2013 году. Выплата дивидендов за 2012 год.
6. Избрание членов наблюдательного совета Общества.
7. Избрание член

Наталля ГАЙДА:

«АПЕРЭТА — МАЯ ЛЮБОЎ...»

Прызнанне да Наталлі Гайды прыйшло даволі рана. Яшчэ студэнцкай чацвёртага курса Уральскай кансерваторыі яе прынялі на працу салісткай у знакаміты Свядрлоўскі тэатр оперы і балета. А праз год, калі тэатр быў на гастролях у Маскве, пасля спектакля «Багема», у якой Наталля Віктараўна выконвала партыю Мюзеты, у грэмерку да яе зайшоў Іван Сямёнавіч Казлоўскі і выказаў сваё захапленне.

Наталлю Гайда заўважылі тады і маскоўскія крытыкі. Неўзабаве ў газеце «Советская культура» з'явіўся вялікі артыкул, у якім апавядалася пра перспектывную маладую салістку са Свядрлоўскай оперы. І яна цалкам апраўдала гэтыя надзеі. За чатыры гады спела 15 партый, з якіх толькі дзве былі другараднымі, астатнія — цэнтральныя, вядучыя.

Але галоўны поспех Наталлю Віктараўну чакаў у Мінску, дзе яна з 1970 года стала працаваць у тэатры створаным тэатры музычнай камедыі. Менавіта ў гэтым тэатры поўнасьцю раскрылася і рэалізавалася прырода яе сінтэтычнага даравання.

За больш як сорак гадоў сваёй творчай працы ў Беларускам дзяржаўным акадэмічным музычным тэатры Наталля Гайда стварыла цэлую галерэю яркіх, каларытных, запамінальных вобразаў. Гэта — бліскучая Сільва з аднайменнай оперы, гордая, спайканая Адэта («Баядэра»), няўрымслівая Чаніта («Падпалнак Чаніты»), пранікнёная Ганна Главары («Вясёлая удава»), вялікавецкая Эліза («Мая цудоўная лэдзі»), дасціпная Разалінда («Лятучая мыш»), страшная, парывістая Зорыка («Цыганскае каханне»), вулічная кветнічница Віалета («Фіалка Манмартра»), пакутуючая графіня Марыша... Не менш значныя вобразы створаны артысткай і ў музычных спектаклях бе-

ларускых кампазітараў — мужная падпольшчыца Ірына («Пяе жаўранак»), бойкая, гарэзлівая Паўлінка ў аднайменнай оперэце, вясёлая, дасціпная Настачка («Несцерка»), рамантычная Каця («Тыдзень вечнага кахання»), гордая Эліфанія («Мільянерка»), абаяльная Раксана («Сірано»), герцагіня Мальбара («Шклянка вады»), таленавітая, але нешчаслівая ў асабістым жыцці Джулія...

Сёння ў Наталлі Гайда ў асноўным характарныя ролі: Аляксандра, маці Эдвіна, у новай пастаноўцы «Сільвы», Сямёнаўна ў «Бабіным бунце», міс Пеццітон у музычнай камедыі «Мая жонка — ілгунья», цеця Джыхан у спектаклі «Аршын мал алан», эксцэнтрычная Бабуля ў дзіцячым мюзікле «Чывоная Шапачка» і іншыя.

За высокае выканальніцкае майстэрства і значны ўклад у развіццё беларускага мастацтва мастацтва Наталля Гайда ўзнагароджана ордэнам «Знак Пашаны» і ордэнам Францыска Скарыны. Яна мае званне народнай артысткі Беларусі. Уладальніца «Крышталнай Паўлінкі» — самай высокай узнагароды Саюза тэатральных дзеячў. Лаўрэат прэміі імя Л.П. Александровскай, а таксама нацыянальнага фестывалю «Музыка і тэатр», многіх міжнародных фестывалю. У 1998 годзе па прызнанні Сусветнага біяграфічнага цэнтру (Кембрыдж) названа «Чалавекам года».

Яна па-ранейшаму жыве справай тэатра. Як актыўны і неабякавы чалавек, турбуюцца станам сучаснага музычнага мастацтва, радуецца, што ў апошнія гады ўсё ж намяціўся прыкметны зрух да лепшага, расце цікавасць да яе любімай оперы.

З гэтага — з абмеркавання поспехаў і праблем сённяшняга музычнага тэатра — і пачалася наша гаворка.

НЯЛЁГКІЯ ВЫПРАБАВАННІ ЛЁГКАГА ЖАНРУ

— Сведчаннем нармальнага, паўнакроўнага і пільнага творчага жыцця тэатра з'яўляецца наяўнасць у ім прэм'ер-падзей, спектакляў з'яў, прысутнасць у афішы жанравы разнастайнасці. Як у вашым тэатры сітуацыя з гэтага пункту гледжання?

— Ну, па-першае, хацела б значыць, што мы цяпер не проста тэатр музычнай камедыі, а можна сказаць, пашырылі свае рамкі — сталі музычным тэатрам. А паколькі ён музычны, то гэта ўжо само па сабе патрабуе наяўнасці розных жанраў — пачынаючы ад вядзвіля, камічнай оперы і заканчваючы музычнай камедыяй, оператай, мюзіклам. Хаця ў нас і раней была балетная трупя і мы ставілі свае балетныя спектаклі, ажыццявілі пастаноўку дзвюх поўнамаштабных опер.

— А што можна сказаць наконт яркіх і значных прэм'ер?

— Ведаецце, напэўна, павінен праісці пэўны час, каб можна было сказаць, што той ці іншы спектакль атрымаўся знакавым, каб яго назвалі падзеяй.

Прывяду такі прыклад. Калі ў нас быў галоўным рэжысёрам Вячаслаў Цюпа, ён паставіў чатыры спектаклі. Адзін з іх — «Клоп» — па ідэі Уладзіміра Маякоўскага — стаўся самым рэзанансным, самым спрэчным. І толькі пасля таго, як праішоў час і спектакль атрымаў высокую ўзнагароду на міжнародных фестывалях у Маскве і Адзое, глядачы зразумелі, што гэта —

— Кажучы, што оперэта — жанр лёгкі. Ці так гэта на самой справе?

— Ён лёгкі толькі ў сэнсе лёгкасці ўспрымання. Для глядача. Гэта дастаткова дэмакратычны жанр, таму што глядач тут атрымлівае, што называецца, адрозні ўсё ў адным фляконе: і драму, і камедыю, і музыку, якую можна разумець нават непадрыхтаваны чалавек. У гэтым плане оперэта, так — лёгкі жанр. Але па тэхналогіі, па тэхніцы выканання — гэта дастаткова складаны жанр, часам нават больш складаны, чым опера. Асабліва што датычыцца героя і гераіні, таму што, акрамя спеваў, яны

— А як жа вы апынуліся ў кансерваторыі?

— На трэцім курсе інстытута адзін мой аднакурнік, які браў прыватныя ўрокі ў кансерваторыі і з якім мы не раз удзельнічалі ў розных конкурсах і канцэртах мастацкай самадзейнасці, літаральна за руку прывёў мяне да свайго музычнага педагога. І тая, пазнаючыся, сказала: «Ну што ж, давайце будзем рыхтавацца да паступлення...»

— Так на трэцім курсе інстытута я паступіла на вярчэнне аддзялення кансерваторыі. Але кідаць юрыдычны мне не хацелася, і я два гады вучылася паралельна. Скончыўшы інстытут, уладкавалася юрысконсультам у абласное ўпраўленне сувязі. Апрацавала там год, і педагог мне кажа (а гэта было ўжо на чацвёртым курсе кансерваторыі): «Калі хочаш сур'ёзна займацца, трэба кідаць працу і засяродзіць усю ўвагу на музыку...»

— Я паслушалася, і мяне перавялі на дзённае аддзяленне.

— А вы дэбют у прафесійнай сфера?

— О, з гэтым дэбютам звязана яшчэ адна нечаканна вядома падкова! На чацвёртым курсе кансерваторыі мне праланавалі... спець партыю Бянікі ў оперы «Утайманне свавольніцы». На сцэне праслаўленага опернага тэатра!

— Вось так адбыўся мой дэбют. І так пачалася мая кар'ера салісткі опернага тэатра.

— Наталля Віктараўна, у вас быў галавакружны поспех у Свядрлоўскай оперы. З першых крокаў вам сталі давяраць вядучыя партыі ў самых папулярных спектаклях. Дый тут, у Мінску, у Вялікім тэатры оперы і балета вас прынялі выдатна. І раптам — рэзкі паварот, пераход у тэатр музычнай камедыі.

— Ну, што галавакружны — гэта відавочна перабольшанне (смеіцца)... Проста мне давяралі. Яшчэ ў кансерваторыі я часта бегала на заняткі на аддзяленне музычнай камедыі, і за давальненнем займалася акадэмічным майстэрствам, танцамі, пластыкай. Мне заўсёды падабалася оперэта. Я падсядала адчуваць, што гэта мае. У оперы мне не хапала ігры, драматызму. Да таго ж пры маім лёгкім голасе асаблівых перспектыв не прадбачылі. На гэта мне не раз намякаў галоўны рэжысёр свядрлоўскай оперы Уладзімір Курчак. «Ну што ты, — казаў ён, — будзеш чырыкаць гэтую сваю Рэзіну і Джульду ўсё жыццё? А ў оперэце ў цябе кожны год будзе па пяць-шэсць новых роляў...». Аднак я доўга вагалася.

— Усё ж такі пераход, як бацьчыце, адбыўся. І не таму, што я ў оперы адчувала сабе кельска. Не, тут іншае. Я лічу, кожнаму спевачу трэба правільна распарадзіцца сабой, сваім голасам. Адчуць, дзе тваё месца. Я своечасова зразумела, што ў мяне не такі выдатны голас, каб спеваць у оперы. Было б у мяне драма-

знакавая пастаноўка, пастаноўка падзея.

Цяпер у нашым тэатры ідуць адрозныя спектаклі, якія выклікаюць павышаную цікавасць не толькі ў публікі, але і ў спецыялістаў. Гэта — музычна-сімфанічнае дзейства «Алека» (я так вызначыла б яго жанр), мюзікл «Аднойчы ў Чыкага», оперэта «Граф Люксембург» і класічная «Сільва» ў арыгінальнай рэжысёрскай пастаноўцы. Можна смела сказаць, што гэтыя спектаклі нам удаліся. А вось ці стануць яны падзеямі — пакажа час.

— Адно з важных патрабаванняў да тэатра — гэта разумнае спалучэнне класічнага і сучаснага рэпертуару. Дык вось, калі з класікай у вашым тэатры больш-менш нармальна, то спектакляў на сучасную тэму вельмі вельмі мала. Як вы мяркуюце, у чым тут прычына?

— Тут справа воль у чым. Цяпер, мне здаецца, наогул праблема сучаснага рэпертуару...

— І не толькі ў вашым тэатры...

— Як вам казаць? З дзясцінства я спявала. У мяне мама была прафесійнай спявачкай. Яна вучылася ў кансерваторыі, але ўсе планы збытыла ваіна. Мама вымушана была кінуць вучобу і пайсці працаваць. Праўда, у філармонію, спявачкай. У нас дома заўсёды гучала музыка, пярэжымае класічнае. Таму я з маленства ведала некаторыя арыі з опер. Слухала радыё, а тады па ім гучала усё — і класіка, і эстраднае песня. І заўсёды абяўлялі, што што выконвае. Не тое, што чытае.

— Вы маеце рацыю: такіх спектакляў практычна няма. Па той самай прычыне, аб якой мы толькі што гаварылі. Кажу «практычна» — бо ўсё ж такі адзін спектакль — «Шклянка вады» на музыку Уладзіміра Кандрусевіча ў нас ідзе. А на беларускай мове наогул нічога няма.

Што ў перспектыве? Наколькі мне вядома, той жа Кандрусевіч зараз заканчае (ці, можа, ужо закончыў) гераічную оперу на гістарычную тэму. Хто драматург — не ведаю. Але чула ад дасведчаных людзей, што твор абядае быць яркім, цікавым. Праўда, каб ён увавоіўся ў спектакль, павінен яшчэ падключыцца рэжысёр. Ну а мы, артысты, пастараемся ўжо зрабіць усё, каб ідзі, музычнае і эстэтычнае багацце, закладзенае ў гэтым творы, належным чынам данесці да глядача.

І толькі недзе ў дзясцім класе, калі мой педагог, якая выклідала ў Палацы піянераў, сказала мне: «Наташа, вам трэба сур'ёзна займацца спевамі!», я вырашылася, што буду паступаць у музычны інстытут. І калі ўжо паступаць, то абавязкова ў Маскву.

А ў Маскве ў першы год у мяне нават дакументы не прынялі: не было васямнаціці гадоў. Паехал на другі год — і зноў не прынялі: не хапіла балаў. Тады я і вырашыла: не трэба мне з музычнай звязвацца. І паступіла, як і мая сяброўка, у юрыдычны інстытут. У Свядрлоўску.

— А як жа вы апынуліся ў кансерваторыі?

— На трэцім курсе інстытута адзін мой аднакурнік, які браў прыватныя ўрокі ў кансерваторыі і з якім мы не раз удзельнічалі ў розных конкурсах і канцэртах мастацкай самадзейнасці, літаральна за руку прывёў мяне да свайго музычнага педагога. І тая, пазнаючыся, сказала: «Ну што ж, давайце будзем рыхтавацца да паступлення...»

— Так на трэцім курсе інстытута я паступіла на вярчэнне аддзялення кансерваторыі. Але кідаць юрыдычны мне не хацелася, і я два гады вучылася паралельна. Скончыўшы інстытут, уладкавалася юрысконсультам у абласное ўпраўленне сувязі. Апрацавала там год, і педагог мне кажа (а гэта было ўжо на чацвёртым курсе кансерваторыі): «Калі хочаш сур'ёзна займацца, трэба кідаць працу і засяродзіць усю ўвагу на музыку...»

— Я паслушалася, і мяне перавялі на дзённае аддзяленне.

— А вы дэбют у прафесійнай сфера?

— О, з гэтым дэбютам звязана яшчэ адна нечаканна вядома падкова! На чацвёртым курсе кансерваторыі мне праланавалі... спець партыю Бянікі ў оперы «Утайманне свавольніцы». На сцэне праслаўленага опернага тэатра!

— Вось так адбыўся мой дэбют. І так пачалася мая кар'ера салісткі опернага тэатра.

— Наталля Віктараўна, у вас быў галавакружны поспех у Свядрлоўскай оперы. З першых крокаў вам сталі давяраць вядучыя партыі ў самых папулярных спектаклях. Дый тут, у Мінску, у Вялікім тэатры оперы і балета вас прынялі выдатна. І раптам — рэзкі паварот, пераход у тэатр музычнай камедыі.

— Ну, што галавакружны — гэта відавочна перабольшанне (смеіцца)... Проста мне давяралі. Яшчэ ў кансерваторыі я часта бегала на заняткі на аддзяленне музычнай камедыі, і за давальненнем займалася акадэмічным майстэрствам, танцамі, пластыкай. Мне заўсёды падабалася оперэта. Я падсядала адчуваць, што гэта мае. У оперы мне не хапала ігры, драматызму. Да таго ж пры маім лёгкім голасе асаблівых перспектыв не прадбачылі. На гэта мне не раз намякаў галоўны рэжысёр свядрлоўскай оперы Уладзімір Курчак. «Ну што ты, — казаў ён, — будзеш чырыкаць гэтую сваю Рэзіну і Джульду ўсё жыццё? А ў оперэце ў цябе кожны год будзе па пяць-шэсць новых роляў...». Аднак я доўга вагалася.

— Усё ж такі пераход, як бацьчыце, адбыўся. І не таму, што я ў оперы адчувала сабе кельска. Не, тут іншае. Я лічу, кожнаму спевачу трэба правільна распарадзіцца сабой, сваім голасам. Адчуць, дзе тваё месца. Я своечасова зразумела, што ў мяне не такі выдатны голас, каб спеваць у оперы. Было б у мяне драма-

тычнае сапрапа альбо мецца-са-прана, я, магчыма, засталася б опернай спявачкай.

— За сваё жыццё, Наталля Віктараўна, вы сыгралі сотні галоўных роляў у самых розных спектаклях. Якая з гэтых роляў для вас самая адметная, самая дарагая, грэе душу і да гэлага часу?

— Кожная роля пакаідае свой след у жыцці. Але, безумоўна, ёсць спектаклі радавыя ці, як мы кажам, прахадныя, дзе сыграў раз-другі-трэці — і ўжо не ведаю, адрозні ўсё ў адным фляконе: і драму, і камедыю, і музыку, якую можна разумець нават непадрыхтаваны чалавек. У гэтым плане оперэта, так — лёгкі жанр. Але па тэхналогіі, па тэхніцы выканання — гэта дастаткова складаны жанр, часам нават больш складаны, чым опера. Асабліва што датычыцца героя і гераіні, таму што, акрамя спеваў, яны

— Вельмі мне падабалася Пенелопя ў аднайменнай оперэце Журбіна. Захалляла яе зольнасць да самаахвяравання. Дваццаці гадоў яна верна чакала мужа і ўсё жыццё чакала каханна. І калі аднойчы сустрапа яго, то аддалася гэтаму пачуццю цалкам, з усёй страцю. Але вось нарэчце муж вярнуўся з далёкай, нялёгкай вандроўкі — стары, разбіты, хворы — і ўсё ад яго адварнуліся. Тады Пенелопя сказала яму: «Хадзем дадому...» Ахвяравала каханнем.

На гэтым спектаклі ніколі не было абякавых. Нават мужчыны пусквалі слэзу. Помню, у Гомелі глядачы ў адзін момант падняліся і ўстроілі нам сапраўдную аваяцю. Такое не забываецца... Выдатны быў спектакль «Пяе жаўранак» Семянкі. Спектакль лёс. Партыя Ірыны — гэта сапраўды падарунак лёсу. Тут было што іграць, было чым заявіць пра сябе.

— А Паўлінка?

— Пра Паўлінку трэба гаварыць асобна. Гэта была з'ява ў тэатральным мастацтве. Менавіта ў тэатральным, а не толькі ў музычным мастацтве. Дзякуючы выдатнай музыцы Юрыя Семянкі, таленавітаму лібрэта Алеся Бачылы і бліскучай рэжысуры Сямёна Штэйна адбылося, як адзінадушна адзначалі тады крытыкі, новае нараджэнне Паўлінкі. Я шчаслівая, што сваю сціпную лепту ў гэта ўнесла я.

— Якія яраці, акрамя голасу і таленту, трэба мець артысту музычнага тэатра?

— Ды, уласна кажучы, як і ўсюды — валодаць прафесіяй. А прафесія падраўмавае ўсе астатнія складнікі — і дысцыпліну, і сілу волі, і самавыхаванне. І, вядома ж, здароўе. А ў нас яшчэ — валоданне пластыкай, умненне танцаваць, акцёрскае майстэрства. Ну і, само сабой зразумела, праца — штодзённая, напружаная, упартая, мэтанакіраваная. Вось гэта ўсё астатнія якасці бездзяцка да нуля.

— Наталля Віктараўна, з гадмі, калі ўжо ёсць багаты вопыт, шырокае прызнанне, працаваць лягчэй ці цяжэй?

— І лягчэй, і цяжэй. Лягчэй, таму што дапамагае вопыт. Ведаеш, што на прафесіянальным узроўні ты гэта можаш спець, можаш сыграць — няма праблем. Увесь акцёрскі арсенал таго засвоены, усё 365 штампаў (смеіцца)... У маладосці бялася: «Ой, а ці возьму гэтую ноту, а ці змагу сыграць гэты эпізод?» Цяпер такога страху няма. Есць хваляванне, але страху няма.

— А складана, бо, як я ўжо казала, з гадмі патрабавальнасць да самога сябе, адказнасць за тое, што ты робіш, з чым выходзіш да глядача, намогана павышаюцца. Я не магу апусціцца ніжэй за планку, якую паставіла перад сабой і якую паставіў для мяне глядач.

— Што б вы паралі маладым калегам, каб яны ў сваёй артыстычнай кар'еры маглі дабівацца поспехаў?

— Толькі праца. Не лічыць, што калі ты на нейкім этапе справіўся з роляю, то наступная будзе ўжо давацца проста і лёгка. Не, да кожнай ролі трэба будзе ўдзіцца так, як у першы раз. І быць у поўным узброенні — гэта наконт прафесійных навыхаў. А каб іх мець, то патрэбна заўсёды трымаць сябе ў тонусе, увесь час займацца, вучыцца. Нават

калі ў цябе няма ролі — усё роўна браць урок і ўвесь час быць у трэнінгу. Жыццё ў мастацтве ў многім складаецца з выпадковасцяў. Але артысту да іх трэба заўсёды быць гатовым.

ТРОХІ ПРА ВЕЧНАЕ

— Наталля Віктараўна, як вы думаеце, для чаго існуе музыка — дзеля забавы, задавальнення, адпачынку? Ці усё-такі яна заклікана развіваць і нейкія эстэтычныя, духоўныя пачаткі ў чалавеку?

— Мне наогул здаецца, што напачатку было не слова, а музыка. І ўзнікла яна ад шуму мора, ад поспіву ветру, ад песень птушчак...

А што значыць музыка ў жыцці чалавека? Вельмі многае. Ёю нават лечыць некаторыя хваробы. Але музыка можа не толькі лячыць, але і калечыць. Таму важна слухаць добрую, гарманічную музыку, прывіваць правільны музычны густ з дзяцінства.

Безумоўна, музыка — дабро. Вядома ж, яна робіць свой уплыў на душу, на духоўны свет чалавека. Уявіце сабе на хвіліну, што наша жыццё засталася без музыкі. Гэта — страшна.

— Крытыкі неаднаразова адзначалі такую вашу якасць, як умненне кахаць на сцэне. Упэўнены, што вы ўмеце кахаць і ў жыцці.

— О, на што вы мяне правакуеце! (смеіцца)...

— Дык што ж гэта за такая дзіўная, казанная птушка — каханне? Ці бывае каханне з першага погляду? Гэта пачуццё часовае ці вечнае? Давайце паразважам на гэтую тэму.

— Тэма, безумоўна, няпростая. Магу адрозні прызначна: доўгі час я лічыла, што мяне Бог гэтым пачуццём наогул абдзяліў. Бо лічыла, зноў-такі з-за свайго юначага максімілізму, што калі пакахаў, то ўжо да канца свайго жыцця. А тут мне сёння хлопец падабаецца, а заўтра я ў ім расчароўваюся. І мяне гэта страшыла. Я нават не

— У сваіх ролях вы заўсёды вясёлая, дасціпная, гарэзлівая, няўрымслівая. А якае ў вас жыццё? Агтымістка ці песмістка?

— Не, і на сцэне я не заўсёды вясёлая. Усё залежыць ад ролі.

А ў жыцці? Я — чалавек адкрыты, кантактны, камунікабельны. Я — чалавек усмешлівы. Іншы раз нават думаю: ці не залішне усміхаюся? Хаця настрой у мяне вельмі хутка мяняецца. Як ні дзіўна, часта бывае сумна, журботна, нават не ведаю ад чаго. Але я не люблю дэманстраваць гэта публічна. Таму калі з'яўляюся на людзях, стараюся быць вясёлай. Словам, я такі агтымістычны песміст.

— Наталля Віктараўна, вы — шчаслівы чалавек?

— Безумоўна. Я адбылася як актрыса. Займаюся любімай справай. У мяне добрая сям'я.

Пашанцавала на мужа, які аказаўся не толькі таленавітым спевачком (Юры Бастрыкаў доўгі час працаваў вядучым салістам нашага опернага тэатра, меў званне народнага артыста Беларусі), але і выдатным сям'янінам. На жаль, быў партыі пайшоў з жыцця. Дзясці гадоў мужа змагаўся з цяжкай хваробай, і ўсё ж яна яго перамагла.

Дачка Насця скончыла педагогічны інстытут, нейкі час працавала ў школе, у гімназіі, а зараз, пасля таго як атрымала другую спецыяльнасць — культуралагі, выкладае ў Інстытуце кіравання і прадпрыемстваў. З музычнай пачуццё прыйшоў пазней. Та што мне ў гэтым плане пашанцавала. Амаль паўвека мы з мужам пражылі душа ў душу.

Я лічу, што каханне з першага погляду не прыходзіць. З першага погляду — гэта страць. Хаця бывае па-рознаму. Можна многа гады разам працаваць, працаваць, а пасля раптам — ах! — і ўбачыць чалавека ў новым святле. Узнікне страць, якая мяне, і мінае даволі хутка. Але калі гэта твой чалавек, якога ты па-ранейшаму хочаш бацьчы побач, які цябе разумее, праймае чужыя і клопат, то з гэтай страці вырастае новае пачуццё — ужо больш спакойнае, лягчэйшае. І вось гэтак уземамразуменне, гэтае жаданне падабца адно аднаму, нягледзячы на розныя дробязі, — усё гэта, відаць, і можна назваць каханнем.

У любой сям'і, як вы ведаеце, рознае бывае: і сваркі, і прыкрыты непаразуменні, і нават канфлікты, якія даходзяць ледзь не да разводу, але ўсё роўна сям'я павінна заставацца на першым плане. Гэта — галоўная каштоўнасць, нешта святое, што трэба берачы як зрэнку вока.

— Ну калі мы ўжо загаварылі пра гэта, то хачу запитаць вас пра што. Якую рысу характэрную вы лічыце ў жанчыне галоўнай?

— У жанчыне? Ой, не ведаю... Вось гэта пытанне дык пытанне

(задумваецца). Звычайна называюць дабрыйню. Але калі муж ня-ніца, б'е жонку, дзяцей, прапівае апошнюю капеўку, а жонка з ім сюсю-сю... То якая гэта дабрыйня?

Таму што? Можна быць, чужасць? Самаахвярнасць? Ну, не ведаю... Госпадзі, колькі ўсёга жанчыне трэба! Ну воль скажыце, чым вы вас, мужчын, прыцягваем?

— Жаноцкасць. — Але ж жаноцкасць складаецца з многіх якасцяў. Гэта — і абаяльнасць, і ўменне весці размову, і проста ўменне сябе паводзіць. Трохі какецтва, трохі дасціпнасці, гумару... І калі ўсё гэта разам сабраць, то можна сказаць так: жанчына павінна быць жанчынай. Вось і ўсё.

— А ў мужчын прасцей вызначыць галоўную рысу?

— Безумоўна. Мужчына — гэта перш за ўсё розум. Гэта — надзейнасць, шчырасць, сумленнасць. І яшчэ — шчодрасць. Маю на ўвазе шчодрасць не толькі матэрыяльную, а найперш духоўную, душэўную. Шчодрасць ва ўчынках, у пачуццях.

— Да якіх чалавечых слабасцяў вы ставіцеся пажаліва?

